

ΕΣΤΙΑ

ΤΟΜΟΣ ΕΝΔΕΚΑΤΟΣ

1881

[ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ—ΙΟΥΝΙΟΣ]

ΤΙΜΑΤΑΙ ΦΡ. 6.—ΔΕΔΕΜ. ΦΡ. 8

ΑΘΗΝΗΣΙ

Γραφείον τῆς Ἑστίας: Ὁδὸς Σταδίου, 6.

1881

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἀνατροφή, ἐκπαίδευσις.

Ἀνατροφή (Πρακτικὴ) 380.

Ἀρχαιολογικά.

Ἄρειος Πάγος 91. Κόμησ (Περὶ εὐθετήσεως τῆς) παρὰ τοῖς ἀρχαίοις 215. Ὀψα (Τὰ) τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων 396. Χίου (Ἀρχαία καταστροφή τῆς) 233.

Βιογραφίαι.

Βήκονσφηλδ 268. Γάρφιλδ (Τὸ στάδιον τοῦ στρατηγού) 255. Δίκηνς (Κάρολος) 360, 374. Ρουφφίνης (Ἰωάννης) 164. Σχλίεμαν (Ἐρρίκος) 81, 97.

Γεωργικά, βιομηχανικά, ἐμπορικὰ, δημόσια ἔργα.

Ἄγιογραφία (Ἡ) ἐν Ῥωσσίᾳ 221. Βάμβαξ (Ὁ) 344. Δένδρων (Νέος τρόπος καλλιέργειας τῶν ὀπωροφόρων) 269. Κῆποι (Οἱ στρατιωτικοί) 302. Κνημίδες (Αἱ πλεκταί) 219. Κυνῶν (Ἡ ἀγορὰ τῶν) ἐν Παρισίοις 331. Μυθιστοριῶν (Βιομηχανία) 45. Προϊόντα (Περὶ ἑργα βιομηχανικά) 270. Προϊόντα (Περὶ ἑργα χημικά) 349. Ροκφόρ 123. Σπόγγων (Ἄλεια) 367. Σταφιδοκαρπού (Ἐμπορία καὶ παραγωγή κατὰ τὸ 1880) 126. Ὑφασμάτων (Τὸ ἀδιάβροχον τῶν) 174. Ὀρολογιοποιΐα (Ἡ) ἐν Ἑλβετίᾳ 288, 332.

Γεωγραφία καὶ περιηγήσεις.

Ἀμβρακικὸς κόλπος καὶ Πρέβεζα 241. Ἀφρικὴ (Περιήγησις ἐν) 267. Θεσσαλία (Ἐκδρομὴ εἰς) 201. Θιβετ (Περὶ) 334. Κέρκυρα 325, 341, 404. Κωνσταντινούπολις 1, 17, 33, 49, 65, 85, 97, 113, 129. Χέσπος (Ἡ ποταμὸς) 160.

Ἐπιστημονικά.

Ἀράχνη (Ἡ) ὡς κόρη, σύζυγος καὶ μήτηρ 301. Ἄσμα κύνειον 218. Ἐνώτις 366. Ἐπιστήμη (Οἱ μάρτυρες τῆς) 13, 29, 41, 62, 74, 121, 170, 182, 265, 314, 377. Ἐφαιστείων (Περὶ) τῆς σελήνης 223. Θάλασσα (Ἡ γαλακτώδης) 173. Καρκίνου (Ἐγγερίσις πρὸς ἐξαγωγήν) 144. Κόνις (Ἡ) καὶ ὁ σχηματισμὸς τῆς ὀμίχλης. 125. Μαγνητισμοῦ (Περὶ) καὶ ὀπνωτισμοῦ 287. Μυοτροχιῶν (Συλλογὴ) 334. Ὀργανοταχυγραφία 239. Πετρελαίου (Κοίτη) 336. Πιτῆσις (Φυσικὴ καὶ τεχνητὴ) 271. Σεισμοὶ ἐν Ἀθήναις πρὸ τοῦ 1821 289. Σεισμῶν (Περὶ) 228. Στομάχου (Πλύσιμον τοῦ) 333. Τορπίλλη Whitehead 359. Ὑέλων (Ἴσοριχὸν τῶν) τῶν παραθύρων 124. Φαρμακοποιοὶ (Οἱ) ἐν τοῖς ἀρχαίοις χρόνοις καὶ κατὰ τὸν μέσον αἰῶνα 185. Χελιδόνες (Αἱ) 236.

Ἦθη καὶ ἔθιμα.

Ἀρβανιτοβλάχων ποιμένων (Ἦθη καὶ ἔθιμα) 276. Ἰαπῶνων ἔξεις 142. Μορμόνων ἔθιμα 95.

Καλλιτεχνικά.

Δελακροῦ (Μία εἰκὼν τοῦ) 220. Χρωμάτων (Συναρμολόγησις τῶν) ἐν τῇ καλλιτεχνίᾳ 39.

Κοινωνικά, πολιτικὰ, στατιστικὰ.

Ἀντιπόδων (Ὁ πολιτισμὸς τῶν) 262, 281. Ἀποτέ-

φρωσις (Ἡ) τῶν νεκρῶν ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ 284. Βόρρις καὶ Κάφρις 237. Βυζαντινῶν (Ἐπιπέται τῶν) αὐτοκρατόρων 381. Γραμματισμῶν (Νέον εἶδος) ἐν Γερμανίᾳ 303. Γυναικίαις ἐκλογεῖς, 238, 382. Ἐπιβουλαὶ (Αἱ κατὰ ἡγεμόνων) ἐν τῇ 16ῃ αἰῶνι 205. Ἐφημερίδες ἐν Ἀγγλίᾳ 212, 251, 299, 312. Ἡ ἐφημερὶς «Φιγαρώ» 190. Ἡγεμόνες βασιλεύοντες ἐν Εὐρώπῃ 46. Ἴππος (Ὁ γέρον) 347. Κινέζων (Μετανάστευσις) 47. Κυριακῆς (Ἐταιρία τῆς) 223. Κωφάλλων (Ἐορτὴ) 79. Λονδίνου (Πληθυσμὸς τοῦ) 399. Μαγειρεία (Τὰ) τοῦ λαοῦ ἐν Πετροπόλει 221. Μέθη (Ἡ) ἐν Ἀγγλίᾳ, Γερμανίᾳ καὶ Ἡνωμέναις Πολιτείαις 335. Παραφρόνων (Κίνησις τῶν) ἐν Ἑλλάδι 239. Περιστεράι γραμματοφόροι 240. Πληθυσμοῦ (Παραβολὴ τοῦ) μεταξύ λευκῶν καὶ μαύρων ἐν Ἀμερικῇ 224. Σαλπετρίερῃ (Χορὸς ἐν) 254. Ταχυδρομικὴ ὑπηρεσία ἐν Ἀγγλίᾳ 347. Τί τρώγουσι καὶ τί πίνουσιν οἱ διάφοροι λαοὶ 283. Ὑπενδύτης (Ὁ) 382. Ὑπερήτρια (Ἡ μονόφθαλμος) 216. Φονεύουσι οἱ Ἑβραῖοι τέκνα Χριστιανῶν διὰ τὸ Πάσχα; 234. Φρενοκομίον (Τὸ) τῆς Κερκύρας 395. Φυλακαὶ (Αἱ) τῆς Βιέννης 390.

Ποικίλα.

16, 48, 79, 96, 112, 127, 143, 175, 192, 207, 224, 239, 256, 272, 287, 303, 320, 335, 351, 367, 383, 400, 412.

Πρακτικὰ γνῶσεις.

Ἀνθέων (Μέσον πρὸς διατήρησιν τῶν) 128. Βαπτόμενον (Συμβουλή εἰς) 304. Βιβλίων (Συμβουλή πρὸς ἀγορὰν καλῶν) 256. Γραφίδων (Μέσον πρὸς διατήρησιν τῶν) 64. Εἰκονογραφίας (Μέσον πρὸς καθαρισμὸν) 160. Κηλίδων (Μέσα πρὸς ἀπάλειψιν) 32, 176, 240, 352. Αἰνοστολῶν (Μέσον πρὸς σφράγισιν) 272. Λυχνίας (Μέσον πρὸς παραγωγὴν καλῆς φλογὸς ἐκ) 224. Πυρκαϊῶν (Μέσον πρὸς ἄμεισον ἀπόσβεσιν) 144. Ὑέλων (Μέσον πρὸς καθαρισμὸν τῶν) 208. Ὡν (Μέσον πρὸς διάκρισιν τῶν προσφάτων) 384.

Ὑγιεινὴ.

Ἀνθέων (Συμβουλή πρὸς ἀποφυγὴν ἐπιβλαβῶν ἐπιδράσεων τῶν) 320. Δωματίων μεμολυσμένων (Μέσον πρὸς καθαρισμὸν) 192. Ἐρεθισμοῦ τῶν ὀφθαλμῶν (Μέσα πρὸς θεραπείαν) 96. Καπνίσματος (Κακαὶ συνέπειαι τοῦ) μετὰ τὸ γέυμα 80. Λουτρῶν θαλασσίων (Ὠφέλεια) 368. Αὐσσης (Μέσον πρὸς πρόληψιν τῆς) 336. Ὀδόντων διατήρησις 48, 288. Ὑπερμέτρου παχύνσεως τῆς γαστρῆς (Μέσα πρὸς ἀποφυγὴν τῆς) 112. Χάρτης (Ὁ) ὡς προφυλακτικὸν κατὰ τοῦ ψύχους 16.

Φιλολογία, ἠθολογία φιλοσοφία.

Ἀλεξιβρόχιον (Τὸ πρῶτον) ἐν Ἑλβετίᾳ 333. Ἀλήθεια: 16, 32, 47, 64, 78, 96, 112, 127, 143, 160, 174, 191, 207, 222, 238, 255, 271, 286, 303, 320, 334, 350, 367, 383, 400, 412. Ἀμλίτου (Ὁ χαρρακτῆρ τοῦ) 145, 161. Ἀνάπτυξις (Πρώτος διασητικὴ) 93. Ἀντιπόδες (Οἱ) 408. Ἀντισθένης (Γνώμη) τοῦ Ἀθηναίου 111. Ἀσχημία 172. Αὐτοκράτειρα (Ἡ νέα) τῆς Ῥωσσίας 206. Βήκονσφηλδ 304. Buloz (Ὁ δειθυνητῆς τῆς «Ἐπιθεωρήσεως τῶν Δύο Κόσμων») 96. Γκαίτε (Ὁ) διατρέθει ἐν Weimar 118. Γκραίνδορξ (Ὁ κύριος) πρὸς τὸν ἀναγνώστην 296. Γνώμαι καὶ σκέψεις

κόνα—ως χριστιανή—αί δὲ φίλαι τῆς καὶ αἱ συγγενεῖς τῆς προσβούσι τὰς αὐτὰς ἀρχάς, εἰ καὶ δὲν δύνανται νὰ διάγῳσι τὸν αὐτὸν βίον, καὶ μεταξὺ αὐτῶν καὶ ταύτης ὁ λόγος εἶνε περὶ συμφωνίας καὶ περὶ θεάτρων, καὶ χλευάζουσι τὰς «δαισιδαμονίας», καὶ τὰς «σχολαστικότητας» τῆς παλαιᾶς Τουρκίας, ἢ ἐπιφθόνως δὲ πάσης οὐκίας εἶνε αὕτη: «εἶνε κερὸς ν' ἀρχίσωμεν νὰ ζώμεν ὀλίγον λογικώτερα. Ἄλλ' εἰς τὸ ἄλλο χαρέμιον; Ἐνταῦθα τὰ πάντα εἶνε τουρκικὰ ἀπὸ τῆς ἐνδυμασίας τῆς κυρίας μέχρι τοῦ ἐλαχίστου σκεύους. Βιβλίον ἐκεῖ δὲν εἰσέρχεται ἄλλο παρὰ τὸ Κοράνιον, οὐδ' ἐφημερίδες ἄλλῃ παρὰ τὴν Σταμπούλ. Ἐὰν ἡ κυρία ἀσθενήσῃ, δὲν προσκαλεῖται ὁ ἰατρός, ἀλλὰ μία ἀπὸ τὰς θεῖας ἐκεῖνας μουσουλμανίδας ἰατρίσσας, αἵτινες ἔχουσι ἰδικὸν φάρμακον δι' ὅλας τὰς ἀσθενείας. Ἐὰν ὁ πατήρ καὶ ἡ μήτηρ τῆς κυρίας φέρωσι τὸ μόλυσμα τῆς εὐρωπαϊκῆς φθίσεως, δὲν ἐπιτρέπεται εἰς αὐτοὺς νὰ ἴδωσι τὴν θυγατέρα των εἰμὴ ἀπαξ μόνον τῆς ἐβδομάδος. Ὅλα τὰ ἀνοίγματα τῆς οὐκίας εἶνε καλῶς σκεπασμένα μὲ δικτυωτὰ καὶ μανδλωμένα, οὐδὲν δ' εὐρωπαϊκὸν πράγμα εἰσέρχεται ἐκεῖ ἄλλο παρὰ τὸν ἀέρα, ἐκτὸς τῆς περιπτώσεως, καθ' ἣν ἡ κυρία εἶχε τὸ δυστύχημα νὰ μᾶθη ὀλίγα γαλλικὰ κατὰ τὴν παιδικὴν τῆς ἡλικίαν, καὶ τότε ἡ πενθερὰ εἶνε ἱκανὴ νὰ τῆς παραδώσῃ εἰς τὰς χεῖρας μυθιστόρημά τι τοῦ χειριστοῦ εἰδούς, διὰ νὰ δύνῃται ἔπειτα νὰ τῆς εἴπῃ:—

Βλέπετε τί εἶδους κοινωνία εἶνε αὕτη, τὴν ὁποίαν θέλετε νὰ πιθηκίσετε; τί λαμπρὰ πράγματα ἀποφέρει; τί ὠραία παραδείγματα παρέχει;

* *

Ἐν τούτοις ὁ βίος τῶν τουρκιστῶν εἶνε πλήρης συμβαμάτων, θλίψεων, γρακολογιῶν. τὰς ὁποίας ὁ κατὰ πρότερον ἀκούων δὲν θὰ ἐπίστευεν ὅτι ἦτο δυνατόν νὰ ἐμφιλοχωρῶσιν εἰς κοινωνίαν, ὅπου τὰ δύο φύλα οὐδέμιν ἐχουσι πρὸς ἄλλα συγγενεῖαν. Ἐν τῇ χαρμῇ π.χ. ἡ μήτηρ θέλει ν' ἀποσπάσῃ ἐκ τῆς καρδίας τοῦ υἱοῦ τῆς μίαν τῶν γυναικῶν, καὶ νὰ ἐμβάλῃ εἰς αὐτὴν τὴν ἰδίαν αὐτῆς ἐκλεκτὴν, ζητεῖ δὲ πᾶν μέσον διὰ νὰ ἀποκρύψῃ τὰ τέκνα ταύτης, καὶ νὰ κατορθώσῃ νὰ παραμεληθῇ ἢ ἀνατροπῇ αὐτῶν, διὰ νὰ μὴ τὰ ἀγαπήσῃ ὁ υἱὸς τῆς καὶ τὰ προτιμήσῃ τῶν ἄλλων. Εἰς ἄλλο χαρέμιον, γυνὴ τις, μὴ δυναμένη ν' ἀποσπάσῃ τὸν σύζυγόν τῆς ἀπὸ τῆς ἀντιζήλου τῆς διὰ νὰ τὸν ἀπολαύσῃ αὐτὴ μόνη, προσπαθεῖ νὰ ἐξαγμίσῃ τοῦλάχιστον τὸ πείσμα τῆς ἀποσπῶσα αὐτὸν ἐξ αὐτῆς δι' ἄλλης τινός, καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἀναζητεῖ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν ὠραίαν τινὰ δούλην, διὰ νὰ τὴν ἐρωτεύῃ, καὶ προδώσῃ καὶ αὐτὴν μὲν, ἀλλὰ καὶ τὴν εὐνοουμένην τῆς. Ἄλλῃ γυνή, ἥτις ἐκ φυσικῆς κλίσεως εἶνε μεσίτρια γάμων, σοφί-

ζεται πῶς ὁ δεῖνα συγγενῆς τις νὰ βλέπῃ συχνὰ τὴν δεῖνα κορασίδα, νὰ τὴν ἐρωτεύῃ καὶ νὰ τὴν νυμφευθῇ, καὶ οὕτω τὴν ὑφαρπάξῃ ἀπὸ τοῦ ἰδίου τῆς συζύγου, ὅστις πρὸ πολλοῦ μελετᾷ νὰ τὴν νυμφευθῇ. Ἐδῶ οὐκίας γυναικῶν καταβάλλουσι ἐξ ἐράνου τόσον ἐκάστη διὰ νὰ φιλοδώρῃσιν, ἐπὶ ἰδίῳ τινὲ σκοπῷ, ὠραίαν δούλην εἰς τὸν μέγαν βεζίρην ἢ εἰς τὸν Σουλτάνον· ἐκεῖ ἄλλαι κυρίαὶ ὑψηλῆς περιωπῆς κατορθώνουσι ὅ,τι θέλουσι, ῥίπτουσι ἀπὸ ὑψηλὰ ὑπουργήματα τοὺς ἐχθροὺς των, ἀναβιβάζουσι εἰς αὐτὰ τοὺς φίλους των, ἀπομακρύνουσι τοῦτον, καὶ ἀποστέλλουσι τὸν ἄλλον εἰς ἀπόκεντρον ἐπαρχίαν. Καίτοι δὲ αἱ κοινωνικαὶ των σχέσεις εἶνε πολὺ πλέον περιωρισμένα παρὰ εἰς τὰς καθ' ἡμᾶς πόλεις, γνωρίζουσι ὅμως οὐκ ἦττον πάντα ὅσα συμβαίνουσιν εἰς τῶν ἄλλων τὰς οὐκίας. Ἡ φήμη μιᾶς γυναικὸς εὐφροῦς, μιᾶς ἄλλης κωκογλώσσου, μιᾶς ἀγρίας ζηλοτύπου, μιᾶς περιλύπου, διαδίδεται πολλάκις ἐπέκεινα τοῦ κύκλου τῶν γνωρίμων. Καὶ ἐκεῖ δὲ τὰ εὐφυολογήματα καὶ τὰ λογοπαίγνια, ὧν ἡ τουρκικὴ γλῶσσα εἶνε θαυμασιώως ἐπιδεικτικὴ, μεταδίδονται ἀπὸ στόματος εἰς στόμα καὶ κάμνουσι γύρους ἀτελευτήτους.

Αἱ γεννήσεις, αἱ περιτομαί, οἱ γάμοι, αἱ ἐορταί, ὅλα ὅσα συμβαίνουσιν εἰς τὰς εὐρωπαϊκὰς συνοικίας καὶ τὸ Σεράγιον, ὡς καὶ αὐτὰ τὰ ἐλάχιστα συμβαίματα, σχολιάζονται μὲ γρακολογίας ἀπεράντους. Εἶδετε τὸ νέον πιλίδιον τῆς προσθευτρίας τῆς Γαλλίας; τί ἀπέγεινεν ἡ ἐκ Γεωργίας φθάσασα ὠραία δούλη, τὴν ὁποίαν ἡ Σουλτὰνα Βελιδὲ θὰ φιλοδώρῃσιν εἰς τὸν Σουλτάνον τὴν ἡμέραν τοῦ μεγάλου Βαϊραμίου; Εἶνε ἀληθὲς ὅτι ἡ σύζυγος τοῦ Ἀχμεδ πασσᾶ ἐξῆλθε προχθὲς φέρουσα ὑποδήματα εὐρωπαϊκὰ μὲ μεταξωτοὺς θυσανίσκους; Ἐφθασαν τέλος πάντων ἐκ Παρισίων οἱ ἱματισμοὶ διὰ τὴν παράστασιν τοῦ Ἀρχοντοχωριάτου (Bourgeois Gentilhomme) εἰς τὸ θέατρον τοῦ Σεραγίου; Πρὸ μιᾶς ἐβδομάδος ἡ σύζυγος τοῦ Μαχμουδ ἐφέντη ὑπάγει καὶ προσεῦχεται ἐκάστην πρωΐαν εἰς τὸ τζαμίον τοῦ Βελιζήτ, διὰ νὰ τῆς χαρίσῃ ὁ Θεὸς δίδυμα. Σκάνδαλον μέγα ἠκολούθησεν εἰς τὴν οὐκίαν τοῦ δεῖνος φωτογράφου εἰς τὸ Σταυροδρόμιον, διότι ὁ Ἀχμεδ ἐφέντης εἶδεν ἐκεῖ τὴν εἰκόνα τῆς συζύγου του. Ἡ κυρία Ἄϊσε πίνει οἶνον. Ἡ κυρία Φατιμὰ διέταξεν καὶ τῆς ἔκαμαν ἐπισκεπτήρια. Ἡ κυρία Χαριτεν ἐθεάθη εἰσελθούσα εἰς τὰς τρεῖς καὶ ἐξεληθούσα εἰς τὰς τέσσαρας ὥρας ἀπὸ τὸ κατὰστημα ἐνὸς Φράγκου. Τὰ μικρὰ δὲ ταῦτα κακθούλα χρονικὰ κυκλοφοροῦσι μετ' ἀπιστεῦτου τάχους εἰς τοὺς ἀναριθμήτους ἐκείνους κιτρίνους καὶ ὑπερῆθρους θαλαμισκούς, συνδέονται μετὰ τῶν τῆς Ἀύλης, ἐκτείνονται εἰς τὸ Σκούταρι, παρατείνονται εἰς τὰ δύο παλάτια τοῦ Βοσπόρου μέχρι τοῦ Εὐξείνου, ἐνίοτε δὲ καὶ φθάνουσιν ἕως εἰς τὰς μεγάλας ἐπαρχικὰς πόλεις, ὁπόθεν ἐπι-

στρέφουσι κεντημένα καὶ σολισμένα μὲ θυσάνους, διὰ νὰ προκαλέσωσι νέους καγχασμούς καὶ νέας γρακολογίας εἰς τὰ χίλια χαρέμια τῆς μητροπόλεως.

Θὰ ἦτο περιεργὸς διασκέδασαι, ἐὰν ὑπῆρχον μεταξὺ τῶν τούρκων, ὅπως ὑπάρχουσι καὶ μεταξὺ ἡμῶν, αἱ μικραὶ ἐκεῖναι ζῶσαι ἐφημερίδες τοῦ ὠραίου κόσμου, αἵτινες γνωρίζουσιν ὅλους καὶ γνωρίζουσι καὶ δημοσιεύουσιν ὅλα· θὰ ἦτο διασκέδασαι συγχρόνως καὶ μελέτη τερπνοτάτη τῶν ἡθῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, νὰ ὑπάγῃ τις συνοδευόμενος ὑπὸ μιᾶς ἐξ αὐτῶν ἡμέραν τινὰ ἐορτάσιμον, καὶ νὰ ἀκούσῃ παρ' αὐτῆς μίαν μικρὰν λέξιν περὶ ὅλων τῶν οὕτως ἢ ἄλλως ἐπισήμων προσώπων, ὅσα ἤθελον διέλθῃ ἐκεῖθεν.

Ἄλλὰ τί περὶ αἵματι καὶ ἂν δὲν γείνη τοῦτο; Τὰ πράγματα εἶνε γνωστά, τὰ δὲ πρόσωπα δύναται τις καὶ νὰ τὰ φαντασθῇ. Αἱ ἐμὲ εἶνε τὸ αὐτὸ ὡς καὶ τὰ εἶδα καὶ νὰ τὰ ἤκουσα. Τὸ πλήθος διέρχεται, καὶ ὁ τούρκος νέος καὶ φλυαρεῖ. Ἡ κυρία ἐκεῖνη ἐκεῖ ἦλθεν εἰς ῥῆξιν μὲ τὸν σύζυγόν τῆς πρὸ τινος καιροῦ, καὶ ἀνεχώρησεν εἰς τὸ Σκούταρι· τὸ Σκούταρι εἶνε τὸ καταφύγιον τῶν δυσηρηστημένων καὶ θυλωμένων· ἐκεῖ διαμένει παρὰ τινὲ φίλη αὐτῆς, καὶ ἐκεῖ θὰ διαμείνῃ μέχρις οὗ ὁ σύζυγός τῆς, ὅστις κατὰ βᾶθος εἶνε καλῶς πρὸς αὐτὴν διατεθειμένος, ὑπάγει καὶ τὴν ἀναγγεῖλη ὅτι ἀφῆκε τὴν παλλακίδα, τὴν αἰτίαν τῆς ῥήξεως, καὶ τὴν ἐπαναφέρει εἰς τὴν εἰρηνεύσασαν οὐκίαν. Ὁ ἐφέντης οὗτος εἶνε ὑπάλληλος εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῶν ἐξωτερικῶν, ὅστις μὴ γνωρίζων τί νὰ κάμῃ μὲ τοὺς συγγενεῖς καὶ τοὺς συγγενεῖς τῶν συγγενῶν, οἵτινες ἐμβάλλουσι συχνάκις τὴν ἔριν εἰς τὴν οὐκίαν, ἔκαμε, καθὼς κάμνουσι τόσοι ἄλλοι: ἐνυμφεύθη μίαν δούλην Ἀραβίδα, ἥτις καὶ κατ' αὐτὰς διδάσκειται τὰ πρῶτα μαθήματα τῆς τουρκικῆς ὑπὸ τῆς ἀδελφῆς τοῦ συζύγου.

Τὸ ἄλλο ἐκεῖνο ὠραῖον γύναιον εἶνε μία διεζευγμένη, ἥτις προσμένει νὰ ἀποβάλῃ ὁ δεῖνα ἐφέντης μίαν τῶν τεσσάρων γυναικῶν του, διὰ νὰ ὑπάγῃ νὰ λάβῃ τὴν θέσιν τῆς, καθ' ἣ τῆς ἐδόθη πρὸ καιροῦ ἡ ὑπόσχεσις. Ἡ ἄλλη ἐκεῖ κάτω εἶνε μία κυρία, ἥτις, ἀπ' οὗ διεζεύχθη δις ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν σύζυγον, θέλει νὰ τὸν νυμφεύῃ ἐκ νέου, ἐκείνος δὲ εἶνε σύμφωνος· ἐπὶ τούτῳ δὲ καὶ νυμφεύεται ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν, καθ' ἣ δρίζει ὁ νόμος, ἄλλον ἄνδρα, ὅστις θὰ ὑπάρξῃ σύζυγός τῆς διὰ μίαν μόνην νύκτα, θὰ τὸν διαζευχθῇ δὲ παρευθὺς, μεθ' ἣ ἡ ὠραία ἰδιότροπος θὰ δυνήθῃ νὰ τελέσῃ τὸν τέταρτόν τῆς γάμον μετὰ τοῦ πρώτου συζύγου τῆς. Ἡ μελαγχρονὴ αὕτη μὲ τοὺς πνευματώδεις ὀφθαλμούς εἶνε δούλη ἀβυσινὴ, ταύτην δὲ ἐφιλοδώρησε μεγάλη τις κυρία τοῦ Κκίρου εἰς ἄλλην κυρίαν τῆς Σταμπούλ, ἥτις ἀποθανούσα ἀφῆκεν αὐτὴν οἰκοδόποιαν. Ὁ πνευματοῦτος οὗτος ἐφέντης ἐνυμφεύθη ἤδη δεκά

γυναῖκας. Τὸ φέρον πρᾶσινον ἐνδυμασίαν ἐκεῖνο γραῖδιον δύναται νὰ καυχήθῃ, ὅτι ἐχηρημάτισε νόμιμος σύζυγος δώδεκα ἀνδρῶν. Ἡ ἄλλη ἐκεῖνη εἶνε κυρία, ἥτις κερδαίνει ἱκανὰ ἀγοράζουσα κορασίδας δεκατεσσάρων ἐτῶν, τὰς ὁποίας διδάσκει τὴν μουσικὴν, τὸν χορὸν, τὴν φωνητικὴν μουσικὴν, καὶ τοὺς τρόπους τῆς εὐγενούς συμπεριφορᾶς, μεθ' ἣ τὰς μεταπωλεῖ μὲ κέρδος πεντακόσια τοῖς ἑκατόν. Ἴδου ἐκεῖ μία ἄλλη ὠραία κυρία, περὶ τῆς ὁποίας δύναμαι νὰ σᾶς εἰπῶ ἀκριβῶς πόσα ἐστοίχησεν: εἶνε Κιρκασία ἀγορασθεῖσα εἰς τὸν Τοπχανὲν δι' ἑκατόν εἰκοσι λίρας τουρκικὰς, καὶ μετὰ τρία ἔτη μεταπωληθεῖσα διὰ τὸ εὐτελὲς ποσὸν τετρακοσίων λιρῶν. Ἐκεῖνη ἐκεῖ, ἥτις διευθετεῖ τὴν καλύπτρον τῆς, διήλθε σεῖραν παράδοξον ὅλων τυγχόν: κατὰ πρῶτον ἐχηρημάτισε δούλη, ἔπειτα ὀδαλίκισσα, ἀκολούθως σύζυγος, μετὰ ταῦτα διεζευγμένη, ἔπειτα σύζυγος ἐκ νέου, καὶ ἀκολούθως χήρα ἐνεργούσα νῦν νὰ νυμφευθῇ ἐκ νέου. Ἴδετε τὸν ἐφέντην τοῦτον· συμβαίνει τι παρ' αὐτῷ ἄκρως περίεργον· ἂν δυνήθῃτε ποτε νὰ τὸ μαντεύσεται· ἡ σύζυγός του εἶνε ἐρωτευμένη ἐν εὐνοῦχον, καὶ λέγουσι ὅτι εἶνε ἱκανὴ νὰ προσφέρῃ εἰς τὸν σύζυγόν τῆς ἕνα κακὸν κυθήσκον καφέ, διὰ νὰ ὑπάγῃ νὰ ζήσῃ ἐν εἰρήνῃ μετὰ τοῦ ἐρκεστοῦ, τοῦτο δὲ δὲν θὰ ἦτο τὸ πρῶτον παράδειγμα ἐρωτος οὕτω τερατωδῶς ἰδανικοῦ. Ἐκεῖνος ἐκεῖ εἶνε ἔμπορος, ὅστις ἕνεκα λόγων ἐμπορικῶν ἐνυμφεύθη τέσσαρας γυναῖκας, ὧν τὴν μὲν διατηρεῖ ἐν Κωνσταντινουπόλει, τὴν δὲ ἐν Τραπεζοῦντι, τὴν τρίτην ἐν Θεσσαλονίκῃ, καὶ τὴν τετάρτην ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τῆς Αἰγύπτου, καὶ ἔχει τοιοῦτοτρόπως τέσσαρας λιμένας ἐρωτικῶν διὰ νὰ καταφεύγῃ εἰς τὸ τέλος τῶν ταξιδίων του. Ὁ ὠραῖος ἐκεῖνος εἰκοσιτετραέτης πασσᾶς δὲν ἦτο πρὸ ὀλίγων μηνῶν εἰμὴ πτωχὸς ὑπαξιωματικὸς τῆς αὐτοκρατορικῆς φρουρᾶς, ὁ δὲ Σουλτάνος δι' ἐνὸς ἡμέρας τὸν ἔκαμε πασσᾶν, διὰ νὰ τοῦ δώσῃ εἰς γυναῖκα μίαν τῶν ἀδελφῶν του· ἀλλὰ τῶν ἄλλων ἐνυμφευμένων Τούρκων τὰς ἁμαρτίας τὰς πληρώνει τώρα αὐτός, διότι μία Σουλτὰνα δὲν ἀστειεύεται, καὶ εἶνε γνωστὸν ὅτι εἶνε «ζηλότυπος ὡς ἀηδὼν», καὶ ἴσως ἐὰν ἀνεζητούμεν καλῶς μεταξὺ τοῦ πλήθους, θὰ εὐρίσκामεν μίαν δούλην, ἥτις τὸν παρεκλούθει μακρόθεν διὰ νὰ ἀνακαλύπτῃ πῶς βλέπει καὶ ποῦ δὲν βλέπει. Ἴδετε τὸ ῥαδιῶν ἐκεῖνο σῶμα πῆς γυναικὸς· δὲν εἶνε ἀνάγκη λίαν ἐμπεῖρου βλέμματός διὰ νὰ παρατηρήσῃ ὅτι εἶνε ἀνθὸς ἐξεληθὸν τοῦ Σεραγίου· ὑπῆρξε μία ἀπὸ τὰς ὠραίας τοῦ Σουλτάνου, καὶ πρὸ ὀλίγων μηνῶν τὴν ἐνυμφεύθη ὑπάλληλός τις τοῦ ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν ὑπουργείων, ὅστις δι' αὐτῆς ἔχει τώρα τὸν ἕνα πόδα ἐν τῇ αὐλῇ, καὶ ἐντὸς ὀλίγου θὰ ἔχη κάμη μεγάλην προόδους. Ἴδου ἐκεῖ ἐν κορασίδιον πενταετὲς, μνηστευθὲν σήμερον μὲ παιδίον ὀκταετὲς· οἱ γονεῖς ἔφεραν τὸν μικρὸν μνηστῆρα διὰ νὰ

ἴδη τὴν μνηστὴν τοῦ τὴν εὗρηκε τῆς ἀρεσκείας του· ἀλλ' αἴφνης ἔγεινεν ἔξω φρενῶν, διότι ἐν ἐξαδελφιδιὸν της, ἔχον ὕψος ἐνὸς μέτρου, τὴν ἐφίλησεν ἐπὶ παρουσίᾳ του. Ἴδου μία γραῖα στρίγλα, ἥτις προχθὲς ἔσφαξε δύο πρόβατα, ὀλοκαύτωμα εὐχαριστήριον πρὸς τὸν Ἀλλάχ, διότι τὴν ἀπήλλαξε νόμφης, ἣν ἀπεστρέφετο. Ἴδου ἐκεῖ μία φαυλόδοξος ἰατρίαινα, εἰς τῆς ὁποίας τὰς χεῖρας παρέδωκε κυρία τις μίαν τῶν δούλων της, ἐπιφορτίζουσά τιν ὕπως λάβῃ τὴν δέουσαν πορείαν ὁ καρπὸς μικρᾶς τινοῦ σχέσεώς της μετὰ τὸν Ἐφέντην, διότι, ἐὰν ἡ δούλη προαγάγῃ εἰς φῶς πλάσμα τι, ἡ οἰκοδεσποῖνα δὲν δύναται πλέον νὰ τὴν πωλήσῃ, καὶ ὁ οἰκοδεσπότης εἶνε ἠναγκασμένος νὰ τὴν κρατήσῃ παρ' ἑαυτοῦ. Ἡ ἄλλη ἐκεῖνη εἶνε γυνὴ τοῦ αὐτοῦ φουράματος, τὴν ὁποίαν ἐκ διαλειμμάτων ἐπιφορτίζουσι νὰ ἐξακριβώσῃ ἐξ ὕψους, ἐὰν δούλη τις, τὴν ὁποίαν θέλουν νὰ φέρουν εἰς τὴν οἰκίαν, εἶνε ἀκριβῶς καθαρὸν πρᾶγμα. Ἐκεῖνη ἐκεῖ μετὰ τὸ πρόσωπον ὀλοκαυτῶν καὶ τὸν ἰόχρουν φερετζέν, εἶνε ἡ σύζυγος τούρκου τινὸς φίλου μου· ἀλλὰ δὲν εἶνε τούρκισσα, ἀλλὰ χριστιανή· μὴ τὸ εἶπετε ὅμως εἰς κανένα, χάριν αὐτῆς, ὅχι τοῦ συζύγου, εἰς ὃν τὸ Κοράνιον δὲν ἀπαγορεύει νὰ νυμφεύεται χριστιανᾶς, καὶ διὰ νὰ ἐξαγνισθῇ ἀπὸ τοῦ ἐναγκαλισμοῦ μιᾶς ἀπίστου, ἀρκεῖ νὰ νυμφῆ τὸ πρόσωπον καὶ τὰς χεῖρας. Ἄχ! τί ἐχάσαμεν! Διδῶν ἄμαξα τοῦ Σεραγίου, καὶ ἐντὸς αὐτῆς ἦτο ἡ τρίτη καδίνα τοῦ Σουλτάνου· ἀνεγνώρισα τὴν ῥοδόχρουν ταινίαν εἰς τὸν λαιμὸν τῆς ἐπιμελητρίδας: ἡ τρίτη καδίνα, δῶρον τοῦ πασᾶ τῆς Σμύρνης, ἥτις ἔχει τοὺς μεγαλύτερους ὀφθαλμούς καὶ τὸ μικρότερον στόμα τῆς αὐτοκρατορίας· μικρὰ μορφή κατὰ τὸ εἶδος τῆς μικρᾶς ἐκεῖνης χανοῦ μετὰ τὸ γροπὸν βινιδιον, ἥτις ἦτο ἡμαρτεν εἰς τὸν Ἰησοῦν καὶ εἰς τὸν Μωάμεθ μετὰ τινος ζωγράφου Ἀγγλοῦ γνωρίμου μου. Ἡ ἀγλία! καὶ νὰ συλλογίζεσθε τις ὅτι, ὅταν οἱ δύο ἄγγελοι Νεκίρ καὶ Μουνκίρ θὰ κρίνωσι τὴν ψυχὴν της, θὰ νομίσῃ ὅτι δικαιολογεῖται, μεταχειριζομένη τὸ σύνθημα ψεύδος, ὅτι κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκεῖνην εἶχε τοὺς ὀφθαλμούς κλειστοὺς, καὶ δὲν ἐγνώρισε τὸν ἄπιστον!

* *

Ἄλλὰ τί λοιπόν; Ὑπάρχουν καὶ ἄπιστοι τούρκισσαι; Ὑπάρχουν! Μὲ ὅλην τὴν ζηλοτυπίαν τῶν ἐφέντιδων, μετὰ τὴν ἐπαγρύπνησιν τῶν εὐνούχων, ἂν καὶ τὸ Κοράνιον ἐπαπειλεῖ μετὰ τὸν μαστιγῶσαι τὰς ἐνόχους, ἂν καὶ οἱ Τούρκοι σύζυγοι σχηματίζουσι μετὰ τῶν εἰδῶς τι ἐταιρίας ἀμοιβαίας συμβουθείας, καὶ συμβαίνει ἐκεῖ ὅπως ἐναντίον πρὸς ὅ, τι συμβαίνει εἰς ἄλλας χώρας, ὅπου φαίνεται ὅτι ὅλοι σιωπηλῶς συνομοτοῦσι κατὰ τῆς συζυγικῆς εὐτυχίας· δύναται τις μάλιστα νὰ βεβαιώσῃ ὅτι αἱ «καλυπτοφόροι» τῆς Κωνσταντινουπόλεως δὲν διαπράττουσιν ὀλιγώτερα ἁμαρτή-

ματα παρὰ τὰς «ἀποκαλυμμένας» πολλῶν χριστιανικῶν πόλεων. Ἐὰν τὸ πρᾶγμα δὲν εἶχεν οὕτως, ὁ Καρκαγιόζης δὲν θὰ ἔφερε τόσον συχνὰ διὰ στόματος τὴν λέξιν κ., ἥτις μεταφραζομένη εἰς ἕν ἱστορικὸν ὄνομα, σημαίνει Μενέλαος. Ὡ! πῶς εἶνε τοῦτο δυνατόν; Εἶνε μυριοτρόπως δυνατόν. Ἐν πρώτοις εἶνε ἀνάγκη νὰ εἴπωμεν, ὅτι γυναῖκες δὲν βρίσκονται πλέον εἰς τὸν Βόσπορον, οὔτε ἐντὸς σάκκου οὔτε ἄνευ σάκκου, καὶ ὅτι αἱ τιμωραὶ τῆς νηστείας, τῆς σιωπῆς, τοῦ κιλικίου, καὶ τῶν ζυλισμῶν εἰς τὰ πέλαγα τῶν ποδῶν, δὲν εἶνε πλέον παρὰ ἀπειλαὶ μερικῶν κτηνωδῶν Μενελάων. Ἡ Ζηλοτυπία ζητεῖ νὰ ἐμποδίσῃ τὴν ἀπιστίαν· ἀλλ' ἄρ' οὐ παρατήρησθαι ὅτι δὲν ἐπέτυχε, δὲν παραδίδεται πλέον εἰς τὰς πάλαι ποτὲ μανίας καὶ ἐκδικήσεις, διότι τὴν σήμερον εἶνε πολὺ δυσκολώτερον νὰ μείνωσιν ἀποκεκομμένοι ἐντὸς τῶν τοίχων τῆς οἰκίας αἱ οἰκικαὶ τραγωδίαι, καὶ μετὰ τὴν πολλῶν ἄλλων δυνάμεων εὐρωπαϊκῶν εἰς τὴν μουσουλμανικὴν κοινωνίαν ἐσηθῆ καὶ ἡ δύναμις τοῦ γελοίου, τὴν ὁποίαν ἡ Ζηλοτυπία φοβεῖται. Ἐκτὸς δὲ τούτου ἡ τουρκικὴ Ζηλοτυπία ψυχρὰ, σωματικὴ, ἐκ φιλαυτίας μᾶλλον προερχομένη παρὰ ἐξ ἔρωτος, εἶνε θεσπιαῖς αὐστηρὰ, θαρσεῖα, καὶ ἐκδικητικὴ· ἀλλὰ δὲν δύναται νὰ ἔχη τοὺς χιλίους ὀφθαλμούς καὶ τὴν ἀνιχνευτικὴν καὶ ἀνάματον δραστηριότητα τῆς Ζηλοτυπίας, ἥτις προέρχεται ἐκ τοῦ ζῶντος αἰσθηματος ψυχῆς ἐρώσεως. Ἐπειτα τίς ἐπαγρύπνει τὰς γυναῖκας, αἵτινες διαγούσι χωρισμένοι ἀπὸ τοῦ συζύγου, ἢ καὶ μὴ χωρισμένοι μὲν ἀλλὰ διατρέβονται ὅμως ἐν ἰδίῳ διαμερίσματι, ὅπου ἐκεῖνοι δὲν ὑπάγει καθ' ἑκάστην; Τίς παρακολουθεῖ αὐτὰς εἰς τὰς περιπλόκους στενωποῦς τοῦ Σταυροδρομίου καὶ τοῦ Γαλατᾶ, καὶ εἰς τὰς μακρινὰς συνοικίας τῆς Σταμπούλ; Τίς ἐμποδίζει ὠραῖον ὑπασπιστὴν τοῦ Σουλτάνου νὰ κάμῃ ὅ, τι τὸν εἶδον ἐγὼ νὰ κάμῃ, νὰ διέλθῃ κατὰ τὴν πλησίον ὁχλήματος εἰς τὴν καμπὴν μεγάλῃς ὁδοῦ, καθ' ἣν στιγμὴν ὁ μὲν ἔμπροσθεν εὐνούχος τοῦ στρέφει τὰ νῶτα, ὁ δὲ ὀπίσθεν δὲν δύναται νὰ τὸν ἴδῃ, διότι ἐπιπροσθεῖ τὸ ὄχημα, καὶ νὰ βίβῃ διερχόμενος ἐν γραμμᾶτιον ἐντὸς τῆς θυρίδος; Καὶ τὰς ἐσπέρας τοῦ Ραμαζανίου, ὅτε αἱ γυναῖκες εὐρίσκονται ἔξω μέχρι μεσονυκτίου; Καὶ αἱ φιλόφρονες κοκὴναι ἰδίως, ὅσαι εὐρίσκονται εἰς τὰ σύνορα προσταείου χριστιανικοῦ καὶ προσταείου μουσουλμανικοῦ, αἵτινες δέχονται οἰκάδε φίλην καλυπτοφόρον, χωρὶς νὰ κλείσωσι τὴν θύραν εἰς φίλον εὐρωπαικόν;

Διὰ τοῦτο καὶ τὰ συμβάματα δὲν εἶνε πλέον οὔτε παράδοξα οὔτε φοβερά, καθὼς ἄλλοτε. Δὲν ὑπάρχουσι πλέον αἱ μεγάλαι κυραὶ ἐκεῖναι, αἵτινες τὴν νύκτα, ἄρ' οὐ ἱκανοποιήσωσι μίαν ἰδιοτροπίαν τῶν, κατακρημνίζουσι ἔπειτα εἰς τὸν Βόσπορον διὰ παγίδος κρυφίως τὸν νεκνίσκον τοῦ ἐρ-

γαστηρίου, ὅστις ἔφερεν εἰς τὸ χαρμόμιον τὸ ὕψωμα τὸ ἀγορασθὲν παρ' αὐτοῦ τὴν πρῶταν, ὅπως ἔκαμε μία Σουλτάνα τὸν παρελθόντα αἰῶνα. Τὴν σήμερον τὰ πάντα βαίνουνσι πεζότατα. Αἱ πρῶται συμφωνίαι γίνονται ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ εἰς τὰ ὀπίσθια τῶν ἐργαστηρίων. Εἶνε γνωστὸν ὅτι πανταχοῦ ὑπάρχουσι ἐργαστήρια παντὸς εἶδους. Δὲν πρέπει δὲ νὰ ἐρωτηθῇ τις, ἐὰν αἱ τουρκικαὶ ἀρχαὶ ζητοῦν νὰ ἐμποδίσουν τὰς καταγραφὰς ταύτας. Ἀρκεῖ νὰ εἴπωμεν, ὅτι ἐκ τῶν ὑπὲρ τῆς εὐταξίας διατάξεων, ὅσας ἡ ἀστυνομία τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐκδίδει κατὰ τὰς μεγάλας ἐορτάς, αἱ πλείους ἀπευθύνονται πρὸς τὰς γυναῖκας, καὶ ἀναφέρονται ἀπ' εὐθείας πρὸς αὐτὰς ἐν εἰδεί συμβουλῶν ἢ ἀπειλῶν. Ἀπαγορεύεται παραδείγματος χάριν εἰς τὰς γυναῖκας νὰ εἰσέρχονται εἰς τὰ ἐσωτερικὰ δωμάτια τῶν ἐργαστηρίων, ὀφείλουσι δὲ νὰ ἴστανται ἐν αὐτοῖς οὕτως, ὥστε νὰ φαίνονται ἐκ τῆς ὁδοῦ. Ἀπαγορεύεται εἰς τὰς γυναῖκας νὰ ἐμβαίνωσιν εἰς τὸν τροχιόδρομον χάριν διασκεδάσεως, ἐὰν δὲ ἐμβαῖναι, ὀφείλουσι νὰ καταβῶσιν εἰς τὸ τέμα τοῦ δρόμου τῶν, ὅχι δὲ νὰ ἐπιστρέψωσι πάλιν ὀπίσω διὰ τοῦ αὐτοῦ δρόμου. Ἀπαγορεύεται εἰς τὰς γυναῖκας νὰ νεύωσι πρὸς τοὺς διαβαίνοντας, νὰ σταματοῦν ἐδῶ, νὰ διαβαίνωσιν ἐκεῖθεν, νὰ διαλέγωνται πλέον τοῦ δεῖνος ὠρισμένου χρόνου εἰς τὰ δεῖνα ὠρισμένα μέρη διατάξεις, αἵτινες ἕκαστος δύναται νὰ φαντασθῇ κατὰ πόσον ἐκτελοῦνται, καὶ κατὰ πόσον εἶνε δυνατόν νὰ ἐκτελεσθῶσιν. Ἐπειτα εἶνε ἡ εὐλογημένη ἐκεῖνη καλύπτρα, ἥτις ἐθεσπίσθη πρὸς ἐξασφάλισιν τοῦ ἀνδρός, καὶ ἥτις σήμερον ἀπέβη πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς γυναίκης, διότι ἐὰν τὴν φοροῦν διαφανῆ πρὸς διέξοδον τῶν ἰδιοτροπιῶν τῶν, τὴν φοροῦν πυκνὴν πρὸς ἱκανοποίησιν αὐτῶν. Ἐκ τούτου δὲ λέγουσιν, ὅτι γεννῶνται πολλὰ παράδοξα συμβάματα: εὐτυχῆς ἐρασταί, οἵτινες μετὰ μακρὸν χρόνον δὲν γνωρίζουσι ἀκόμη ποῖα εἶνε αἱ φίλαι ἄλλης, ὅπως τὴν ἐκδικηθῶσι· μυκτηρισμοὶ, ἀναγνωρίσεις, καὶ συγγύσεις, προκαλοῦσαι ἐραστειάς ἀτελευτήτους.

* *

Αἱ ἐραστειαὶ δὲ αὐταὶ συναρχόμεναι συναναδεύονται καὶ συνανακοχλάζουσι ἐκ νέου ὅλα εἰς τοὺς θαλάμους τῶν λουτρῶν, ἅτινα εἶνε ὁ συνήθης τόπος τῶν γυναικείων συνελεύσεων. Τὸ λουτρὸν εἶνε κατὰ τινα λόγον τὸ θεατρὸν τῶν. Ἐκεῖ ὑπάρχουσι κατὰ ζεύγη καὶ καθ' ἑαυτοὺς μετὰ τῶν δουλίδων, κομιζουσῶν προσκεφάλαια, τάπητας, στολίδια, λιχνέματα, ἐνίοτε δὲ καὶ τὸ ἄπιστον, ὅπως διατρέψωσιν ἐκεῖ ἀπὸ πρῶτης μὴ χωρίς ἐσπέρας. Ἐκεῖ ἐντὸς τῶν ἡμισκοτεινῶν ἐκείνων θαλάμων, μετὰ τῶν μαριμάρων καὶ τῶν κρηνῶν, εὐρίσκονται ἐνίοτε ὁμοῦ δικασίαι γυναῖκες καὶ ἐπέκεινα, γυμναὶ ὡς νύμφαι ἢ σχεδὸν γυμναὶ, αἵτινες κατὰ τὸ λέγειν τῶν εὐρωπαϊκῶν

κυριῶν, ὅσαι παρευρέθησαν ἐκεῖ, παριστώσι θέαμα τοιοῦτον, ὅποιον θὰ ἔκαμνε νὰ καταπέσῃ ἡ γραφίς ἀπὸ τῆς χειρὸς ἐκατὸν ζωγράφων. Ἐκεῖ βλέπει τις χανοῦ λευκοτάτας πλησίον δουλίδων μελαινῶν ὡς ὁ ἔβενος· τὰς ὠραίας δεσποίνας μετὰ τὰ εὐρωστὰ σχήματα, αἵτινες παριστώσι τὸ ἰδανικὸν τοῦ κάλλους διὰ τοὺς τούρκους τῆς ἀρχαίας φιλοκαλίας· γύναια ἄτονα καὶ νεαρότατα, μετὰ τὰς τρίχας βραχείας καὶ οὐλας, αἵτινες ὁμοιάζουσι μετὰ μειράκια· Κιρκασίαις μετὰ χρυσὴν κόμην καταπίπτουσαν μέχρι γονάτων· τουρκίσσας, ὧν ἐκατὸν πλεξίδες κατὰ μαυροὶ εἶνε διεσπορημέναι ἐπὶ τὸ στήθος καὶ τοὺς ὤμους· ἄλλας μετὰ κόμην καταδιηρημένην εἰς ἀπειραριθμούς μικροὺς καὶ ἀτάκτους βοστρύχους, αἵτινες συναποτελοῦσι σχῆμα ὁμοιον μετὰ ὑπερμεγέθη φενάκην. Ἡ μία φέρει περιάπτρον περὶ τὸν λαιμὸν, ἄλλη φέρει ἀγλίδα σκορόδου προσδεμένην εἰς τὴν κεφαλὴν πρὸς ἐξορισμὸν τῆς βασκάνιας· ἡμίγρια μετὰ ἀρθουρηγμάτα εἰς τοὺς βραχίονας· τὰ γύναια τοῦ συρροῦ, ἅτινα φέρουσι περὶ τὴν ὀσφὺν τὰ ἴχνη τοῦ στηθοδέσμου, καὶ περὶ τοὺς ἀστραγάλους τῶν ποδῶν τὰ σημεῖα τῶν ὑποδηματίων, ἐνίοτε δὲ καὶ πτωχὰ δουλίδας φέρουσαι ἐπὶ τῶν ὤμων τοὺς τύπους τῆς μάστιγος τῶν εὐνούχων. Σχηματίζουσι δὲ πλείστους ὅσους ὁμίλους καὶ παρυσιάζουσι πολλὰς καὶ διαφόρους θέσεις χαριέσσας καὶ παραδόξους· αἱ μὲν καπνίζουσι ἀνακεκλιμένοι ἐπὶ ταπήτων, αἱ δὲ κτανίζονται ὑπὸ τῶν δουλίδων, ἄλλαι κεντοῦν, ἄλλαι ὑποτονθορῶσιν ἄσματα, γελοῦν, περιγέονται ὕδωρ, κυνηγοῦνται, ἢ βρίπτουσι ἀναφωνήματα ὑπὸ τὸ περιγύμα τοῦ ὕδατος, ἢ εὐωχοῦνται καθήμεναι ἐν κύκλῳ, ἢ ψάλλουσι τὸν ἐξάψαλλον τοῦ πλησίον, συνηνωμένοι κατὰ χωριστοὺς ὁμίλους. Ἀπογυμνοῦνται δὲ τὸ σῶμα, ἀπογυμνοῦνται συγχρόνως ἐκεῖ μᾶλλον παρὰ ἄλλοχοῦ καὶ τὸ παιδικὸν τῶν ἡθῶς. Μετροῦν τοὺς πόδας τῶν, συνεπικρίνονται, καὶ συμπαραβάλλονται. Ἡ μία λέγει ἀφελῶς:—Εἶμαι ὠραία—ἡ ἄλλη:—Εἶμαι ὑποφερτὴ:—μία ἄλλη:—Λυποῦμαι ὅτι ἔχω τὸ δεῖνα ἐλάττωμα—ἡ ἄλλη:—Ἄλλ' ἡξέουρες πῶς σὺ εἶσαι πλέον ὠραία ἀπὸ ἐμεῖ;—Καὶ τις δὲ λέγει μετ' ἠθους ἐπιτιμητικῶς πρὸς τὴν φίλην:—Ἄλλὰ κοίταξε λοιπὸν τὴν κυρίαν Φεριδέχ πῶς ἐπάχυνε μετὰ τὸ νὰ πρῶγῃ καρίδας, καὶ σὺ νὰ μὲ λέγῃς, ἀδελφὴ, ὅτι ὀφελοῦν καλύτερα οἱ δολιμάδες μετὰ τὸ ῥύζι;—Ἐὰν δὲ εὐρίσκειται ἐκεῖ καὶ καμμία κοκὴνα φιλόφρον, τὴν περικυκλῶντων καὶ τῆς κάμνον ἡμίχας ἐρωτήσεις:—Εἶνε τῶν ἄλλων ἀληθὲς ὅτι πηγαίνετε εἰς τοὺς χοροὺς γυμνοῦμένοι ὡς ἐδῶ; Πῶς τοῦ φαίνεται τοῦτο τοῦ ἐφέντη σας; Καὶ οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι τί λέγουσιν; Καὶ πῶς κάμνετε διὰ νὰ χορεύσατε; Μετὰ αὐτὸν τὸν τρόπον; Ἀλήθεια; Ἄλλ' αὐτὰ εἶνε πράγματα, τὰ ὁποῖα θὰ ἦτο ἀνάγκη νὰ τὰ ἴδῃ τις διὰ νὰ τὰ πιστεύσῃ!

Οὐ μόνον δὲ ἐν τοῖς λουτροῖς, ἀλλὰ καὶ παντοῦ καὶ πάντοτε ζητοῦν νὰ γνωρίσουν εὐρωπαϊκῆς κυρίας, καὶ εἶνε εὐτυχεῖς, ὅσῳκις δύνανται νὰ συνάψωσιν ὁμιλίαν πρὸς αὐτάς, καὶ ἰδίως νὰ τὰς δεχθῶσι κατ' οἶκον. Τότε συναθροίζουσι τὰς φίλας, παρουσιάζουσιν ὅλας τὰς γυναῖκας τῆς ὑπηρεσίας, ἐπιδεικνύουσι χαρὰν σχεδὸν ἐορτάσιμον, ὑπερπληροῦσι τὸ στόμα των μὲ γλυκύσματα καὶ ὀπωρικά, καὶ σπανίως τὰς ἀφίνουσι νὰ ἀναχωρήσουν μὲ κενὰς τὰς χεῖρας καὶ ἄνευ δώρων. Τὸ αἶσθημα, τὸ κινεῖν αὐτὰς πρὸς τὰς τοιαύτας ἐκδηλώσεις, εἶνε μέλλον ἢ περιέργεια, ἐννοεῖται, παρὰ ἢ εὐλένεια· καὶ τῶνόντι, μόλις ἀπέκλιθησαν οἰκειότητά τινα μὲ τὴν νέαν φίλην, καὶ τὴν ἐρωτῶσι περὶ μυρίων λεπτομερειῶν τοῦ εὐρωπαϊκοῦ βίου, ἐξετάζουσι τὸν ἱματισμὸν τῆς καθ' ἑκάστον μέρος, ἀπὸ τοῦ πιλιδίου μέχρι τῶν ὑποδηματίων, καὶ δὲν εὐχαριστοῦνται εἰμὴ ἀφοῦ τὴν φέρωσι καὶ εἰς τὸ λουτρόν, καὶ ἴδουν καλῶς πῶς εἶνε καμωμένη μία Ναζαρηνὴ, μία τῶν παραδόξων ἐκείνων γυναικῶν, αἱ ὅποιαι σπουδάζουσι τόσα πράγματα, αἵτινες ζωγραφίζουσι, γράφουσι διὰ τὸν τύπον, ἐργάζονται εἰς τὰ δημόσια γραφεῖα, ἱππεύουσι, καὶ ἀναδελφίζουσι εἰς τὰς κόρυφάς τῶν ὁρέων. Ὅσον καὶ ἀπὸ πολλοῦ δὲν ἔχουσι πλέον περὶ αὐτῶν τὰς παραδόξους ἰδέας, ἅς εἶχον πρὸ τῆς μεταρρυθμίσεως· δὲν νομίζουσι πλέον π. χ. ὅτι ὁ στήθιδεσμός εἶνε εἰδὸς τι θώρακος, τὸν ὁποῖον βάλλουσι οἱ ἄνδρες εἰς τὰς γυναῖκας πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς πίστεώς των, καὶ τοῦ ὁποῖου κρατοῦν αὐτοὶ μόνον τὸ κλειδίον· οὐδ' ὅτι αἱ εὐρωπαϊκαὶ γυναῖκες ἀνήκουσι εἰς ὄλους ἐκείνους, μετ' ὧν συμπορευθῶσι κρατούμεναι ἐκ τοῦ βραχίονος· δι' ὃ καὶ τὰς παρετήρουν μετὰ δυσπιστίας καὶ ὀμίλου περὶ αὐτῶν μετὰ καταφρονησεως, μὴ ζηλεύουσι μὴδὲ τὴν παιδείαν αὐτῶν, περὶ τῆς ὁποίας οὐδεμίαν εἶχον ἰδέαν ἢ δὲν ἠδύναντο νὰ τὴν ἐκτιμῆσωσι. Τὴν σήμερον ἐξ ἐναντίας ἔχουσι περὶ αὐτῶν ὅλους διάφορον ἰδέαν, καὶ ἀπέβησαν δύσπιστοι κατ' ἀντίθετον ἔννοιαν· διὸ καὶ ἐντρέπονται ἐνώπιον αὐτῶν διὰ τὴν ἰδίαν αὐτῶν ἀμάθειαν, φοβοῦνται μὴ φανῶσιν ἀγροῖκοι, ἢ ἀνόητοι ἢ παιδαριώδεις, καὶ πολλαὶ δὲν ἐπιδεικνύουσι πλέον πρὸς αὐτάς τὴν αὐτὴν καὶ πρότερον ἀφελῆ ἐμπιστοσύνην. Τὰς μιμῶνται ὅμως ἐτι μέλλον πάντοτε εἰς τὰ ἐνδύματα καὶ εἰς τοὺς συρμούς. Ὅσαι δὲ ἐξ αὐτῶν σπουδάζουσιν εὐρωπαϊκὴν τινα γλῶσσαν, πράττουσι τοῦτο κατὰ μίμησιν, καὶ διὰ νὰ συνδιαλέγωνται μὲ τὰς χριστιανῆς, ὅχι πρὸς ἀπόκτησιν γνώσεων. Ὅμιλοῦσιν δὲ φιλοτιμοῦνται νὰ παρεμβάλλωσιν εἰς τὰ τουρκικὰ καὶ τινὰς λέξεις γαλλικὰς· ὅσαι δὲ δὲν γνωρίζουσι τὴν γλῶσσαν ἐκείνην, ὑποκρίνονται ὅτι τὴν γνωρίζουσι, ἢ τοῦλάχιστον ὅτι τὴν ἐννοοῦν· εἶνε δὲ εὐτυχεῖς ὅσῳκις προσείπη τις αὐτὰς madame· ὑπάγουσι δ' ἐπίτηδες εἰς φραγκικὰ τινα

ἐργαστήρια διὰ νὰ τὰς προσφωνῶσι μὲ τὸν τίτλον τοῦτον· καὶ τὸ Σταυροδρόμιον, τὸ μέγα Σταυροδρόμιον, τὰς προσελκύει, ὅπως τὸ φῶς τὰς πεταλούδας· προσελκύει δὲ οὐ μόνον τὰ βήματά των, ἀλλὰ καὶ τὰς φαντασιοκοπίας καὶ τὸ ἀργυρίον των, ἐνίοτε δὲ καὶ τὰς ἀμαρτίας των. Διὰ τοῦτο ἐπιθυμοῦν καθ' ὑπεροβὴν νὰ γνωρίσουν Φράγκας κυρίας, αἵτινες εἶνε δι' αὐτὰς ὡς τινες ἀποκαλύπτριαί νεοῦ κόσμου. Αὐταὶ παρακαλοῦμεναι περιγράφουσιν εἰς αὐτὰς τὰς μεγάλας παραστάσεις τῶν θεάτρων τῆς δούσεως, τοὺς λαμπροὺς χοροὺς, τὰ ὠραῖα συμπόσια, τὰς μεγαλοπρεπεῖς ὑποδοχὰς τῶν μεγάλων κυριῶν, τὰ συμβάματα τῶν ἀποκρέων, καὶ τὰ μεγάλα ταξίδια· ὅλαι δὲ αὐταὶ αἱ φρεναὶ εἰκόνας συνταράττονται ἐπειτα ὅλαι ὁμοῦ ἐν τῇ καταπεποιημένῃ μικρῇ αὐτῶν κεφαλῇ μεταξὺ τῶν σκιερῶν τοίχων τοῦ χαρμεῖου, καὶ εἰς τὴν σκιάν τῶν μελαγχολικῶν κήπων· ὅπως δὲ αἱ εὐρωπαϊκαὶ γυναῖκες δνευροῦνται τοὺς γαλιηνιαίους ὀρίζοντας τῆς Ἀνατολῆς, οὕτω καὶ αὐταὶ κατὰ τὰς στιγμὰς ἐκείνας ἐπιθυμοῦσι δικαίως τὸν ποικίλον καὶ πυρετώδη βίον τῶν ἡμετέρων τόπων, καὶ θὰ ἐδίδαν ὅλα τὰ θαυμάσια τοῦ Βοσπόρου διὰ μίαν ὁμιχλώδη συνοικίαν τῶν Παρισίων. Δὲν εἶνε ὅμως ὁ ποικίλος καὶ πυρετώδης βίος μόνον, ὃν ὑπερεπιθυμοῦσιν, ἀλλ' ἐπιθυμοῦσιν ἐτι συχνότερον καὶ ζωηρότερον καὶ τὸν οἰκιακὸν βίον, τὸν μικρὸν κόσμον τῆς εὐρωπαϊκῆς οἰκίας, τὸν κύκλον τῶν ἀφωσιωμένων φίλων, τὰς τραπέζας τὰς περιστεμμένας μὲ τέκνα, τὰ καλὰ γηρατεῖα ἀπολαύοντα τιμῆς καὶ σεβασμοῦ· τὸ ἱερὸν ἐκεῖνο τὸ πλήρες ἀναμνήσεων, ἐμπιστοσύνης καὶ στοργῆς, ὅπερ δύναται νὰ καταστήσῃ ὠραῖον τὴν συνένωσιν δύο ψυχῶν, ἀκόμη καὶ ἄνευ τοῦ ἔρωτος· εἰς ὃ ἐπιστρέφει τις ἀκόμη καὶ μετὰ μακρὸν βίον πλανῶν καὶ ἀμαρτημάτων, εἰς ὃ καὶ ἐν τῷ μέσῳ τῶν θλίψεων τοῦ παρόντος καὶ τῶν τρικυμιῶν τῆς νεότητος καταφεύγει ἢ διάνοια, καὶ εὐρίσκει παρηγορίαν ἢ καρδίαν, ὡς εἰς ἐπαγγελίαν εἰρήνης διὰ τὰ ἐπερχόμενα βραδυτέρον ἔτη, ὡς εἰς δύσιν γαλήνιον, πρὸς ἣν ἀποβλέπει τις ἐκ τοῦ σκότους κοιλάδος.

Ἄλλ' ὑπάρχει τι, ὅπερ ἔχει νὰ εἴπῃ τις πρὸς παρηγορίαν τῶν ὅσοι θρηνοῦσι τὴν τύχην τῆς τουρκίσεως, καὶ τοῦτο εἶνε, ὅτι ἡ πολυγαμία ἐκπίπτει ὀσημέριαι. Αὐτοὶ οὗτοι οἱ τοῦρκοι ἐθεώρησαν αὐτὴν μέλλον ὡς ἀνεκτὴν κατὰχρησιν, παρὰ ὡς δικαίωμα φυσικὸν τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ Μωάμεθ λέγει:—Ἐἶνε ἀξίεπαινος πάντοτε ὅστις νυμφεύεται μίαν γυναῖκα—εἰ καὶ αὐτὸς ἐνυμφεύθη πολλὰς· νυμφεύονται δὲ πράγματι μίαν μόνην γυναῖκα ὅλοι ὅσοι θέλουσι νὰ δώσωσι τὸ παράδειγμα ἡθῶν ἐντίμων καὶ αὐστηρῶν. Ὅστις ἔχει πλειοτέρας τῆς μιᾶς δὲν κατακρίνεται ἀναφανδόν, ἀλλὰ καὶ δὲν ἐπαινεῖται. Πολλὰ δ' ἄλλοι

εἶνε οἱ τοῦρκοι ὅσοι ἐπιδοκιμάζουσιν ἀναφανδὸν τὴν πολυγαμίαν, ἐτι δὲ ὀλιγότεροι ὅσοι τὴν ἐπιδοκιμάζουσιν ἐν τῇ συνειδήσει αὐτῶν. Ὅλοι σχεδὸν ἐννοοῦσι τὸ ἄδικον καὶ τὰς κακὰς αὐτοῦ συνεπείας, πολλοὶ δὲ καὶ καταπολεμοῦσιν αὐτὸ ἀναφανδὸν καὶ μετὰ ζήλου. Ὅλοι ἐκεῖνοι, εἰς οὓς ἡ κοινωνικὴ τῶν θέσις ἐπιβάλλει σελνότητα τινα χαρακτηρὸς καὶ ἀξιοπρέπειαν βίου, ἔχουσι μίαν μόνην γυναῖκα. Μίαν ἔχουσιν οἱ ἀνώτεροι ὑπάλληλοι τῶν ὑπουργείων, οἱ ἀξιωματικοὶ τοῦ στρατοῦ, οἱ ἀνώτεροι λειτουργοὶ καὶ οἱ κληρικοὶ. Κατ' ἀνάγκην δὲ μίαν ἔχουσι καὶ ὅλοι οἱ πτωχοὶ καὶ ὅλοι σχεδὸν οἱ τῆς μεσαιῆς τάξεως. Τὰ τέσσαρα πέμπτα τῆς Κωνσταντινουπόλεως δὲν εἶνε πλέον πολυγαμοί. Εἶνε ἀληθῆς, ὅτι πολλοὶ νυμφεύονται μίαν μόνην γυναῖκα ἐκ τῆς μανίας τῆς ἀπομιμήσεως τῶν εὐρωπαϊκῶν, πολλοὶ δὲ ἄλλοι, ἔχοντες μίαν μόνην γυναῖκα, ἀποζημιώνονται μὲ τὰς ὀδαλικίσεις. Ἄλλ' ἡ μανία αὕτη τῆς ἀπομιμήσεως προσέρχεται κυριώτατα ἐκ τοῦ συγκεχυμένου αἰσθημάτος, ὅτι ἡ μουσουλμανικὴ κοινωνία εἶνε ἀνάγκη νὰ μεταρρυθμισθῇ· ἡ δὲ χρῆσις τῶν ὀδαλικισῶν, ἀναφανδὸν κατακρινόμενη ὡς πλημμέλημα, ἐξ ἀνάγκης θέλει ἐλαττωθῆ, ἅμα περισταλείσης τῆς σωματεμπορίας τῶν δούλων, ἥτις ἀκόμη εἶνε ἀνεκτὴ, μέχρι οὗ συναφομοιωθῆ συγκεχυμένη μετὰ τῆς συνήθους διαφθορᾶς, τῆς καθ' ἀπάσας τὰς εὐρωπαϊκὰς χώρας. Θὰ προέλθῃ ἐκ τούτου διαφθορὰ ἐτι μεγαλύτερα; Ἄς ἀπορασίωσιν ἄλλοι. Τοῦτο μόνον εἶνε βέβαιον, ὅτι ἡ μεταρρυθμίσις τῆς μουσουλμανικῆς κοινωνίας δὲν εἶνε δυνατὴ ἄνευ τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς γυναικὸς, ἢ δ' ἀπελευθερώσεως τῆς γυναικὸς δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ἐκπληρωθῇ ἄνευ τῆς πτώσεως τῆς πολυγαμίας, καὶ ὅτι ἡ πολυγαμία ἵπτεται. Ἰσως δὲ κανεὶς δὲν θὰ ὑψῶναι τὴν φωνήν, ἐὰν αὐριοῦν ἐν διάταγμα τοῦ Μεγάλου Κυρίου τὴν κατήργει ἀπροσδοκῆτως. Τὸ οἰκοδόμημα κατακρινήσθῃ, καὶ δὲν μένει παρὰ νὰ ποιήσωμεν ἐκποδῶν τὰ ἐρείπια. Ἡ νέα ἡὼς περικυλάει μὲ τὰ βόδινα χρώματά της τοῦ ἐξώστου τοῦ χαρμεῖου. Θάρρετε, ὠραῖαι χανούμισσαι! Αἱ θύραι τοῦ σελαμλικίου θὰ συντριβῶσι, τὰ δικτυωτὰ θὰ πέσωσιν, ὁ φερετζῆς θὰ ὑπάγῃ νὰ κοσμήσῃ τὰ μουσεῖα τοῦ μεγάλου παζαρίου, ὁ εὐνοῦχος δὲν θὰ εἶνε πλέον παρὰ ἀνάμνησις μαύρη τῆς παιδικῆς ἡλικίας, καὶ σεῖς θὰ δεικνύετε ἐλευθέρως εἰς τὸν κόσμον τὰς χάριτας τοῦ προσώπου καὶ τοὺς θηταυροὺς τῆς ψυχῆς σας· καὶ τότε, ὅσῳκις γείνη ἀνὰ τὴν Εὐρώπην λόγος περὶ «μαργαριθῶν τῆς Ἀνατολῆς», πᾶς τις θὰ ἐννοῇ σᾶς, ὡς λευκαὶ χανούμισσαι, σᾶς, ὠραῖαι μουσουλμάναι, ἀνεπτυγμέναι, εὐφρεῖς, κομψᾶς, ὅχι δὲ τοὺς ἀνωφελεῖς μαργαρίτας, ὅσοι λάμπουσι πέραξ τοῦ μετώπου σας ἐν μέσῳ τῶν ψυχῶν πομπῶν τοῦ χαρμεῖου. Θάρρος λοιπόν! Τὸ κατ' ἐμὲ—καὶ λέγω τοῦτο πρὸς τοὺς ἀπίστους φίλους μου,—εἰ καὶ γέρον ἤδη, δὲν ἀ-

φῆκα ὅμως ἀκόμη τὴν ἐλπίδα, νὰ δώσω ποτὲ τὸν βραχίονα εἰς τὴν σύζυγον πασᾶ τινος διαβαίνοντος ἀπὸ τὸ Τουρῖνον, καὶ νὰ τὴν ὀδηγήσω πρὸς περίπατον εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Πάδου, ἀφηγούμενος εἰς αὐτὴν ἐν κεφάλαιον τῶν *Mellogor*.

ΓΙΑΓΚΗΝ ΒΑΡ.

Διετέλου φαντασιοκοπῶν περὶ τοῦ περιπάτου τούτου, τὴν πέμπτην περίπου πρωϊνὴν ὥραν, ἐν τῷ δωματίῳ, ὅπερ κατεῖχον ἐν τῷ ξενοδοχείῳ τοῦ Βυζαντίου, καὶ κοιμώμενος ἅμα καὶ ἐγρηγορῶς, ἐβλεπον μακρὰν τὸν λόφον Σουπεργα, καὶ ἤρχιζα νὰ λέγω πρὸς τὴν συμπεριπατοῦσαν χανούμισσάν μου:—«Ὁ κλάδος ἐκεῖνος τῆς Λαρίου λίμνης, ὁ στρεφόμενος πρὸς μεσημβρίαν μεταξὺ δύο ἀλύσεων ἀδιακόπων...»—ὅτε ἐπεφάνη ἐνώπιόν μου κρατῶν κηροπήγιον εἰς τὴν χεῖρα ὁ φίλος μου Ὑδύγκ «λευχειμόνων» καὶ μὲ ἠρώτησε μετὰ μεγάλης ἀπορίας:—Τί τρέχει τὴν νύκτα αὐτὴν εἰς Κωνσταντινούπολιν;

Ἔπεινα το οὓς καὶ ἤκουσα θόρυβον ὑπόκωφον καὶ συγκεχυμένον καθ' ὁδὸν, βήματα κατεσπυσμένα εἰς τὰς κλίμακας, ψιθυρισμὸν, καὶ βόμβον, ὡς νὰ ἦτο ἡμέρα. Προέκυψα ἐκτὸς τοῦ παραθύρου, καὶ εἶδα εἰς τὸ σκότος πλῆθος ἀνθρώπων τρεχόντων πρὸς τὸν Κεράτιον κόλπον. Ἐδραμον εἰς τὴν κεφαλὴν τῆς κλίμακος, καὶ ἀρπάσας ἕνα θαλαμηπόλον Ἕλληνα, καταβαίνοντα τῆς κλίμακος ἐν μεγίστῃ σπουδῇ, τὸν ἠρώτησε τί συνέβη. Οὗτος δὲ ἀπεσπάσθη ἐκ τῶν χειρῶν μου λέγων:—*Γιαγκὴν βάρ!* δι' ὄνομα τοῦ Θεοῦ! Δὲν ἤκουσατε τὴν φωνήν;—Καὶ ἀκολούθως ἐπέειπε φεύγετε:—Ἰδέτε τὴν κερυρὴν τοῦ πύργου τοῦ Γαλατᾶ.—Ἵπεστρέψαμεν εἰς τὸ παράθυρον, καὶ ἀποβλέψαντες κάτω πρὸς τὸν Γαλατᾶν, εἶδομεν ὅλον τὸ ἐπάνω μέρος τοῦ πύργου φαινὸν ἐξ ἀναλαμπῆς πορφυρᾶς καὶ ζωηροτάτης, μεγάλην δὲ μέλαιναν νεφέλην ἀνυψουμένην ἐκ τῶν πέραξ οἰκιῶν ἐν μέσῳ στροβίλου σπινθήρων καὶ διασκεδαζομένην ἀνὰ τὸν ἑναστρον οὐρανόν.

Εὐθὺς ἀνεπολήσαμεν εἰς τὴν μνήμην τὰς φοβερὰς πυρκαϊῆς τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καὶ μάστιχα τὴν πρὸ τεσσάρων ἐτῶν φρικώδη ἐκείνην. Ἄλλ' εὐθὺς κατόπιν—τὸ ἐξομολογοῦμαι καὶ ἐντρέπομαι—ἄλλο αἶσθημα ἐγώστικόν καὶ σκληρόν,—ἡ περιέργεια τοῦ ζωγράφου καὶ τοῦ συγγραφέως—ὑπερίσχυσε, καὶ—τὸ ἐξομολογοῦμαι καὶ τοῦτο,—διημερεύσαμεν πρὸς ἀλλήλους μειδίαμα, ὅπερ ἠδύνατο νὰ ὑφραπῆται ὁ Δορὸς καὶ νὰ τὸ ἐναποτυπώσῃ κάλλιστα εἰς τὸ πρόσωπον ἐνὸς τῶν Δαντεῶν αὐτοῦ δαιμόνων. Ὅστις τότε ἤθελ διανοίξῃ τὴν καρδίαν μας, δὲν ἤθελεν εὐρῆ ἐντὸς αὐτῆς ἄλλο τι παρὰ ἕν καλαμάριον καὶ μίαν ζωγραφικὴν πινακίδα χρωμάτων.

Ἐνεδύθημεν καὶ κατέβημεν μετὰ μανιώδους σπουδῆς τὴν μεγάλην ὁδὸν τοῦ Σταυροδρόμιου. Δυστυχῶς ὅμως ἡ μεγάλη μας περιέργεια ἀπέ-

τυχε, διότι δὲν εἶχομεν ἀκόμη φάση εἰς τὸν Γαλατᾶν, καὶ ἡ πυρκαϊὰ ἦτο ἤδη ἐσβεσμένη. Δύο μικραὶ οἰκίαι εἶχον ἤδη ἀποτερωθῆ, ὁ κόσμος ἤρχισε ν' ἀποχωρῆ ὁ δρόμος ἦτο κατάβροχος ἀπὸ νερὰ τῆς ἀντλίας καὶ πλήρης ἐπίπλων καὶ σρωμάτων, μεταξὺ τῶν ὁποίων ὑπῆρχαν καὶ ἤρχοντο εἰς τὸ ὑπόλευκον ἤδη σκότος τῆς πρώτης ἀνδρες καὶ γυναῖκες μὲ τὸ ὑποκάμισον, τρέμοντες ἐκ τοῦ ψύχους, ἐγείροντες εἰς ἑκατὴν γλώσσας φωνὴν ἐκκωφωτικὴν, ἐν ἧ δὲν ἤσθάνετο τις πλέον εἰμὴ τὰ λείψανα ἐκεῖνα τοῦ φόβου, ἧτις καθυδύνει τὴν φλυαρίαν μετὰ τὴν παρέλευσιν σοδαροῦ κινδύνου.

Βλέποντες δ' ἡμεῖς, ὅτι τὰ πάντα ἦσαν ἐν τῷ τελειοῦσθαι, κατέβημεν πρὸς τὴν γέφυραν διὰ νὰ παρηγορηθῶμεν ἐκ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου διὰ τὴν ἔνοχον λύπην μας.

Ἐνταῦθα δὲ παρέστημεν εἰς θέαμα ἀντάξιον τοῦ θεάματος μιᾶς πυρκαϊᾶς.

Εἶχε μόλις ἀρχίσῃ νὰ διαλάμπῃ ὁ οὐρανὸς ὑπισθεν τῶν λόφων τῆς Ἀσίας. Ἡ Σταμποῦλ σεισθεῖσα ὀλίγον ἐκ τῆς πρώτης εἰδήσεως τῆς πυρκαϊᾶς, ἀνεκλίθη πάλιν εἰς τὴν μεγαλοπρεπῆ ἡσυχιαν τῆς νυκτός. Αἱ ὄχθαι καὶ ἡ γέφυρα ἦσαν ἔρημοι, ὅλος ὁ Κεράτιος κόλπος ἐκοιμάτο σκεπασμένος μὲ δμίγλην ἐλαφροτάτην καὶ βυθισμένος εἰς σιγὴν βαθυτάτην. Καμμία λέμβος δὲν ἐκινεῖτο, κανὲν πτηνὸν δὲν ἐπέτα, φύλλον δένδρου δὲν ἐσειετο, δὲν ἤκούετο οὐδὲ ἄγνα. Ἡ ἀπέραντος ἐκεῖνη πόλις κυανόχρους, βωδὴ καὶ κεκαλυμμένη, ἐνόμιζες ὅτι ἦτο ἐναερίον τι ζωογράφημα, καὶ ὅτι ἐκβάλλουσα μίαν φωνὴν ἔμελλε νὰ ἐξαφανισθῆ. Οὐδέποτε ἡ Κωνσταντινούπολις εἶχεν ἐπιφανῆ εἰς ἡμᾶς τόσον ἐναερίον, τόσον μυστηριώδης, οὐδ' εἶχε ποτε μᾶς παραστήσῃ τόσον ζωηρῶς τὴν εἰκόνα τῶν μυθῶδων ἐκεῖνων πόλεων τῶν ἀνατολικῶν ἱστοριῶν, ἃς ὁ ξένος βλέπει ἀνεγειρομένης αἴφνης ἐνώπιόν του, καὶ εἰς ἃς εἰσερχόμενος εὐρίσκει λαὸν ἀκίνητον, ὃν ἀπελίθωσεν αἴφνης, ὅπως εἶχεν εὐρεθῆ ἀπησχολημένος καὶ φαιδρὸς. Βασιλεὺς τις τῶν πνευμάτων πρὸς ἐκδίκησιν καὶ τιμωρίαν. Ἰσταμένα ἐκεῖ ἐπεστηριγμένοι εἰς τὰ δρύφακτα τῆς γεφύρας, καὶ θεωροῦντες τὴν θαυμασίαν ταύτην σκηνὴν, χωρὶς πλέον νὰ συλλογιζώμεθα τὴν πυρκαϊάν, ὅτε ἤκούσαμεν κατ' ἀρχῆς μὲν φωνὰς βραγχώδεις καὶ συγκεχυμένας ἐπέκεινα τοῦ Κερατίου κόλπου, ὡς ἀνθρώπων ἐπικαλουμένων βοήθειαν, εἶτα δὲ κρότον κραυγῶν ὀξύτατων:—Ἀλλάχ! Ἀλλάχ! — αἵτινες ἀντήχουν εἰς τὸ ἀπέραντον καὶ σιωπηλὸν κενὸν τοῦ κόλπου, συγχρόνως δ' ἐπεφάνη εἰς τὸ ἀπέναντι ἄκρον τῆς γεφύρας καὶ εἰσώρησεν εἰς αὐτήν, τρέχον μετ' ὀρυκτοῦ ἀκατασχέτου πρὸς ἡμᾶς, πλῆθος ἀνθρώπων ταραχωδέστατον καὶ ἀπαίσιον.

— *Του.λου.ματέ.η!* ἀνεκραζεν εἰς τῶν φρουρῶν τῆς γεφύρας. — (Πυροσβέσται!)

Ἡμεῖς παρεμερίσαμε.

Στίφος ἀγρίων ἡμιγύμων, μὲ κεφαλὴν ἀσκα-

πῆ, μὲ τὰ στήθη λάσια, κἀθιδροί, γέροντες, νέοι, μαῦροι, νάνοι καὶ γίγαντες, μορφαὶ δολοφόνων καὶ ληστῶν, ὧν τέσσαρες ἔφερον ἐπ' ὤμων μικρὰν ἀντλίαν, ἧτις ἐφάνετο ὡς φέρετρον παιδίου, ὠπλισμένοι δὲ μὲ μακρὰ δόρατα ἔχοντα εἰς τὸ ἄκρον ἀρπάγας σιδηρᾶς, μὲ δέσμας σχοινίων, πελέκεων καὶ σκαπανῶν—διέβησαν ἔμπροσθέν μας, ὠρούμενοι καὶ ἀσθμαίνοντες, μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς διεσταλμένους, τὴν κόμην ἀναφυρμένην, καὶ τὰ ῥάκη των κυμαίνοντα ὑπὸ τοῦ ἀέρος, πυκνοὶ, ὀρηκτικοὶ, καὶ βλοσυροὶ. Ἀφ' οὗ δ' ἔρριψαν κατὰ πρόσωπον ἡμῶν ὡς ὀσμὴν μίαν ῥιπὴν πνεύματος ὡς ἀποφορὰν εὐρωτιώσαν θηρίων, ἠφανίσθησαν ἔπειτα εἰς τὸν Γαλατᾶν, ὁπότεν ἐφίτασαν εἰς ἡμᾶς αἱ τελευταῖαι τῶν βραγχώδεις ἐπιφωνήσεις τοῦ Ἀλλάχ, καὶ κατόπιν ἐπῆλθεν ἐκ νέου σιγὴ βαθύτατη.

Ἡ ἐντύπωσις, ἣν μοι ἐνεποίησεν ἡ ταραχώδης ἐκεῖνη καὶ κεραυνοβόλος ἐμφάνισις, ἐν τῇ μυστηριώδει ἐκεῖνη ἡσυχιᾷ τῆς ὑπνωττούσης μεγαλοπόλεως, εἶνε ἀνεκφραστός—τόσον μόνον γωορίζω, ὅτι κατ' ἐκεῖνην τὴν στιγμὴν ἐνόησα καὶ εἶδα μυρίας σκηνὰς ἐπιδρομῶν βαρβαρικῶν, λαφυραγωγῶν καὶ φρικῶν τόπων καὶ χρόνων ἄλλων, ἃς μάτην ἕως τότε ἡ φαντασί μου εἶχεν ἀγωνισθῆ ν' ἀναπλάσῃ καθ' ἑαυτὴν μετὰ τήσεως ζωῆς, καὶ ὅτι ἠρώτησα ἑμαυτὸν, ἐὰν αὕτη εἶνε ἡ πόλις, ἐὰν αὕτη αὕτη ἡ γέφυρα εἶνε ἐκεῖνη, ἐφ' ἧς τὴν ἡμέραν διαβαίνουσι προσβεύται εὐρωπαϊαί, κυρίαὶ ἐνδεδυμένοι κατὰ τὸν Παρισινὸν συρμὸν καὶ μεταπράται γαλλικῶν ἐφημερίδων.

Μετὰ μίαν στιγμὴν ἡ ἐπίσημος σιωπὴ τοῦ Χρυσοῦ Κεράτος διεκόπη πάλιν ὑπὸ κραυγῶν μακρινῶν, καὶ ἐν ἄλλο στίφος, ἄγριον καὶ μὲ τὸ ὑποκάμισον μόνον, διήλασεν ἐνώπιον ἡμῶν ὡς ἀνεμοστρόβιλος ἐπὶ τῆς γεφύρας σκαλομένης καὶ στεναζούσης, ἐγείροντες κρότον συγκεχυμένον ὠρυγμῶν, φρυγαμάτων, ἀσθμάτων, γελῶτων καταπιγομένων καὶ ἀπαίσιων, καὶ δευτέραν ταύτην φορὰν αἱ παρατεταμέναι καὶ θρηνώδεις ἐκφωνήσεις τοῦ Ἀλλάχ ἠφανίσθησαν εἰς τοὺς δρόμους τοῦ Γαλατᾶ, καὶ ἐπηκολούθησεν εἰς αὐτάς σιωπὴ θανάτου.

Μετ' ὀλίγον διήλθεν ἄλλο στίφος, καὶ κατόπιν αὐτοῦ τέταρτον, καὶ μετέπειτα ἄλλα δύο, καὶ ἐπὶ τέλους διέβη ὁ τρελλὸς τοῦ Σταυροδρομίου. Θεόγυμνος ἀπὸ κορυφῆς μέχρι ποδῶν, ἡμιθανὴς ἐκ τοῦ ψύχους, ἐκβάλλων κραυγὰς ὀξύτατας, καὶ παρακολουθούμενος ὑπ' ἀγέλης τουρκοπαίδων τῶν ἀγριῶν, οἵτινες συντηρήθησαν μετ' αὐτοῦ καὶ μετὰ τῶν πυροσβεστῶν ὀπισθεν τῶν οἰκιῶν τῆς φραγκικῆς ὄχθης. Ἐπὶ τῆς μεγαλοπόλεως δὲ, χρυσαυγὸς ἦδη ἐκ τῶν πρώτων ἀκτίνων τῆς ἡοῦς, ἐπῆλθεν ἐκ νέου καὶ ἐπεκράτησε σιγὴ βαθυτάτη.

Μετ' οὐ πολὺ ὁ ἥλιος ἀνέτειλεν. οἱ ἡμίμαδες ἐπερᾶνησαν εἰς τοὺς μινωαῖδες, τὰ κακία ἐκινή-

θησαν, ὁ κόλπος ἀφυπνίσθη, οἱ διαβάται ἤρχισαν νὰ ἐμφανίζονται ἐπὶ τῆς γεφύρας, καὶ νὰ διαχέεται περὶξ ὁ ὑπόκωφος βόμβος τῆς ἐν τῇ πόλει ζωῆς, ἡμεῖς δ' ἀνεχωρήσαμεν πρὸς τὸ Σταυροδρομίου. Ἀλλ' ἡ εἰκὼν ἐκεῖνη τῆς μεγαλοπόλεως ἀποκαρωμένης ἐν τῷ ὕπνῳ, τοῦ λευκαυγοῦς ἐκεῖνου ἐκ τῆς ἡοῦς οὐρανοῦ, τῆς μεγαλοπρεποῦς ἐκεῖνης σιωπῆς, τῶν ἀγρίων ἐκεῖνων σιφῶν, ἐνεχαράχθη τόσον βαθύως εἰς τὴν διάνοιάν μας, ὥστε καὶ σῆμερον ἀκόμη οὐδέποτε ἐνταμωνόμεθα χωρὶς ν' ἀναπολήσωμεν εἰς τὴν μνήμην πάντα ταῦτα μετ' αἰσθημάτων ἀναμικτοῦ ἐκπλήξεως καὶ φόβου, ὡς σκηνὴν ἄλλων αἰώνων, ἣν εἶδομεν εἰς τὴν Σταμποῦλ, ἣ ὠνειρεύθημεν μεθυμένοι ἀπὸ ρασις.

Τὸ θέαμα λοιπὸν πυρκαϊᾶς ἐν Κωνσταντινουπόλει δὲν τὸ εἶδα ἄλλ' ἂν δὲν τὸ εἶδα ἰδίως ὀφθαλμοῖς, ἤκουσα τόσον αὐτοπτῶν μαρτυρίας περὶ τῆς πυρκαϊᾶς, ἧτις κατέστρεψε τὸ Σταυροδρομίου ἐν ἔτει 1870, καὶ συνέλεξα περὶ αὐτῆς σημειώσεις τόσον λεπτομερεῖς, ὥστε δύναμαι νὰ εἶπω ὅτι εἶδον τὴν πυρκαϊάν ἐκεῖνην διὰ τοῦ οὐραίου, καὶ νὰ τὴν περιγράψω ἴσως μετὰ τῆς αὐτῆς ἐναργείας, ὡς ἐὰν ὑπῆρχα ἐγὼ αὐτὸς μάρτυς αὐτόπτης.

Ἡ πρώτη φλόξ ἀνεδόθη ἐκ μικρᾶς τινοῦ οἰκίας τῆς ὁδοῦ Φεριδιῆ κατὰ τὸ Σταυροδρομίου, τὴν πέμπτην Ἰουνίου, καθ' ἣν ὥραν τοῦ ἔτους οἱ εὐπορώτεροι τῶν κατοίκων Κωνσταντινουπόλεως διάγουσι τὸ θέρος κατὰ τὸν Βόσπορον, μετὰ μεσημβρίαν, καθ' ἣν ὥραν ὅλοι σχεδὸν οἱ κάτοικοι, καὶ αὐτοὶ οἱ εὐρωπαϊοὶ, οἰκουροῦσι ὑπνοῦντες τὸν μεσημβρινὸν ὕπνον. Ἐν τῇ οἰκίᾳ τῆς ὁδοῦ Φεριδιῆ ὑπῆρχε μία μόνη γραῖα δούλη, διότι ἡ οἰκογένεια εἶχεν ἀναχωρήσῃ τὸ πρῶν διὰ τὴν ἐξοχὴν. Μόλις παρετήρησε τὸ πῦρ ἡ γραῖα, καὶ ἐτινάχθη εἰς τὸν δρόμον κραυγάζουσα:—Φωτιά!—Ἀμέσις προσέδραμον ἄνθρωποι ἐκ τῶν περὶξ οἰκιῶν μὲ κἀδους καὶ μὲ μικρὰς ἀντλίας, — διότι εἶχεν ἤδη καταργηθῆ ὁ ἀνόπτος νόμος ὁ ἀπαγορεύων τὴν κατάσβεσιν τῶν πυρκαϊῶν, πρὶν φθάσωσιν οἱ ἀξιωματικοὶ τοῦ Σερασκεράτου, — καὶ, ὅπως πάντοτε, ὠρμησαν πρὸς τὴν πλησιεστέραν βρύσιν διὰ νὰ λάβωσιν ὕδωρ. Αἱ βρύσεις αὗται τοῦ Σταυροδρομίου, εἰς τὸν οἱ ὑδροφόροι ἐρχόμενοι καθ' ὠριμένως ὥρας ὑδρεύονται ὅσον χρειάζεται διὰ τὰς οἰκογενεῖας τῆς συνοικίας, μετὰ τὴν διανομὴν ταύτην ἀσφαλίζονται ὅλοι διὰ κλειδίου, ὅπερ κρατεῖ ὑπάλληλος ἐπὶ τούτῳ τεταγμένος, ὅστις δὲν δύναται ν' ἀνοίξῃ πάλιν τοὺς κρουνοὺς ἀνευ τῆς ἀδείας τῆς ἀρχῆς. Ἀκριβῶς κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκεῖνην εὐρέθη πλησίον τῆς κρήνης εἰς τῶν τουρκικῶν φρουρῶν τὸ δημαρχεῖον τοῦ Σταυροδρομίου, ὅστις εἶχε τὸ κλειδίον ἐν τῷ θυλακίῳ, καὶ ἴστατο ἐκεῖ ἀπαθὴς θεατῆς τῆς πυρκαϊᾶς. Τὸ πλῆθος ἀδημονοῦν τὸν περικυκλώνει καὶ τὸν προσκαλεῖ ν' ἀνοίξῃ τὴν βρύσιν, ἀλλ' αὐτὸς ἀρνεῖται, λέγων ὅτι δὲν ἔχει διαταγὴν. Ἐκεῖνοι συνωθοῦνται καὶ τὸν πιέζουσι, τὸν ἀπειλοῦσι, καὶ ἐπιβάλλουσι χειρὰς ἄλλ'

αὐτὸς ἀνθίσταται, ἀνταγωνίζεται καὶ λέγει, ὅτι μόνον ἐκ τοῦ πτόματός του δύναται νὰ λάβωσι τὴν κλεῖδα. Ἐν τούτοις αἱ φλόγες περικυκλοῦσιν ὅλην τὴν οἰκίαν, καὶ ἀρχίζουσι νὰ προσβάλλουσι καὶ τὰς γειτονικὰς. Ἡ εἰδήσις τῆς πυρκαϊᾶς μεταδίδεται ἀπὸ συνοικίας εἰς συνοικίαν. Ἀπὸ τῆς κορυφῆς τοῦ πύργου τοῦ Γαλατᾶ καὶ τοῦ πύργου τοῦ Σερασκεράτου οἱ φρουροὶ εἶδαν τὸν καπνὸν καὶ ἐξέβηκαν τὰ μεγάλα πορφυρὰ κἀνίστρα, σημεῖα τῶν κατὰ τὴν ἡμέραν πυρκαϊῶν. Ὅλοι αἱ φρουραὶ τῆς πόλεως διατρέχουσι τοὺς δρόμους κροτοῦσαι ἐπὶ τῶν λιθοστρώτων τὰς μακρὰς ράβδους καὶ ἐκβάλλουσαι τὴν ἀπαίσιον κραυγὴν:—*Γιακὴν βάρ!*—*Εἶνε πυρκαϊά!*— πρὸς ἣν ἀπαντῶσι τὰ ὑπόκωφα καὶ βίαια κρούσματα χιλίων τυμπάνων ἐκ τῶν στρατώνων. Τὸ κανόνιον τοῦ Τὸπ-χανὲ ἀναγγέλλει τὸν κίνδυνον εἰς τὴν ἀπέραντον πόλιν διὰ τριῶν βολῶν, αἵτινες ἀντηχοῦσιν ἀπὸ τῆς θαλάσσης τοῦ Μερχμαρᾶ, ἕως εἰς τὴν Μαύρην Θάλασσαν. Τὸ Σερασκεράτον, τὸ Σεράγιον, αἱ προσβεῖαι, ὅλος ὁ Γαλατᾶς καὶ ὅλον τὸ Σταυροδρομίου εἶνε ἄνω κάτω ἐντὸς δ' ὀλίγων λεπτῶν φθάνουσι ἀπὸ ρυτῆρος ἐλαύνοντες εἰς τὴν ὁδὸν Φεριδιῆ ὁ ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν, νέφος ἀξιωματικῶν, στρατὸς πυροσβεστῶν, καὶ ἀρχίζουσι κατεσπυσμένως τὸ ἔργον. Ἀλλ' ὅπως συμβαίνει σχεδὸν πάντοτε, ἡ πρώτη αὕτη ἀπόπειρα ἀπέβη εἰς μάτην. Ἐνεκα τῆς στενότητος τοῦ δρόμου αἱ κινήσεις ἐδυσκολεύοντο, αἱ ἀντλίας ἔμενον ἀργαί, καὶ τὸ ὕδωρ εὐρίσκατο μακρὰν καὶ ἦτο ἀνεπαρκές· οἱ πυροσβεσταί, μὴ ἔχοντες πειθαρχίαν, καθὼς πάντοτε, ἐκοίταζον μᾶλλον πῶς ν' αὐξήσωσι παρὰ πῶς νὰ ἐλαττώσωσι τὴν σύγχυσιν, διὰ νὰ ἀλιεύωσιν εἰς τὰ θολὰ, καὶ εἰς ἐπίμετρον ἐσπᾶνίζον οἱ ἀχθοφόροι οἱ χρησιμεύοντες εἰς μετακλίσεις τῶν πραγμάτων, διότι οἱ πλείεστοι αὐτῶν εἶχον ἀπέλθῃ εἰς Βέϊκος ὅπως ἐορτάσωσιν ἐκεῖ ἐθνικὴν τινα αὐτῶν ἀρμενικὴν ἐορτήν. Σημειωτέον δὲ πρὸς τούτοις, ὅτι αἱ ξύλινα οἰκίαι ἦσαν τῷ καιρῷ ἐκεῖνῳ πολὺ πλειότεραι παρὰ σήμερον, καὶ ὅτι αἱ τε λίθιναι καὶ πλίνθιναι, ὅπως καὶ αἱ ξύλινα οἰκίαι, εἶχον στέγας λεπτάς, σκεπασμένας μὲ ἀραιοτάτας κεράμους, καὶ διὰ τοῦτο εὐφλεκτοτάτας. Καὶ οἱ κάτοικοι δὲ τῶν μερῶν τούτων δὲν ἦσαν μουσουλμᾶνοι, οἵτινες εἰς τοιαύτας περιστάσεις ἔχουσι τὸ πλεονέκτημα, ὅτι πρὸς εἰς τὸ πεπωμένον καὶ ἀπαθὲς πρὸς τὰ δυσυχήματα, δὲν καταπτοῦνται καθ' ὑπερβολὴν εἰς τὴν θέαν τῆς πυρκαϊᾶς, καὶ ἂν δὲν συντρέχουσιν ἀκριούντως εἰς τὴν κατάσβεσιν τοῦ πυρός, δὲν περιπλέκουσιν ἡμῶς καὶ τὸ ἔργον τῶν ἄλλων μὲ τὴν ἰδικὴν των ἀνοησίαν. Ὁ λαὸς ἐκεῖ ἦτο ὅλος χριστιανικός, ὅθεν καὶ παρεῦθε ἐξέστη τῶν φρονῶν. Ἡ πυρκαϊὰ δὲν εἶχε περικυκλώσει ἀκόμη εἰμὴ ὀλίγας τινας οἰκίας, καὶ καθ' ὅλας τὰς περὶξ ὁδοὺς ὑπῆρχεν ἡδὴ θόρυβος ἀπερίγραπτος, κατακρημνισμὸς ἐπίπλων ἐκ τῶν

παραθύρων, τύρβη θρηνούτων και κραυγαζόντων, ταραχή και σύγχυσις τοιαύτη, ώστε οὐδὲν κατ' αὐτῆς ἴσχυον οὔτε αἰ ἀπειλαί, οὔτε ἡ βία, οὔτε τὰ ὄπλα. Μόλις εἶχε περῆλθῃ μία ὥρα ἀπὸ τῆς ἐμφανίσεως τῶν πρώτων φλογῶν, καὶ ἤδη ὁλόκληρος ἡ ὁδὸς Φεριδιῆς ἀνεπλέγετο, ἀξιωματικοὶ δὲ καὶ πυροσβέσται ὀπισθοδρομοῦν ἀπανταχόθεν, ἐγκαταλείποντες νεκρούς καὶ τραυματίας, ἡ δ' ἐλπίς ὅτι ἐμελλον νὰ σβέσσει τὴν πυρκαϊάν ἐν αὐτῇ αὐτῆς τῇ ἐκρήξει εἶχεν ἀπολεσθῆ ἐντελῶς. Εἰς ἐπίμετρον δὲ τῆς δυστυχίας κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἔπνεον ἄνεμος σφοδρότατος, ὅστις κατέβριπτε τὰς φλόγας ἀπὸ τῶν πυρπολουμένων εἰς τὰς στέγας τῶν γειτνιαζουσῶν οἰκιῶν, κατὰ μακρὰς ὀριζοντεῖους λόγγας, αἵτινες ἐφαίνοντο ὡς σκηναὶ κυμαινόμεναι, ὥστε τὸ πῦρ εἰσερχόμεναι εἰς ὅλας τὰς οἰκίας ἀπὸ τῆς στέγης, ὡς κατακυλιόμενον ἐπ' αὐτῶν ἐκ τινος ἡραϊστείου. Ἐπήρχετο δὲ ἡ ἀνάφλεξις τόσον ταχέως, ὥστε αἱ οἰκογένειαι συνθηροισμέναι ἐν ταῖς οἰκίαις, καὶ νομίζουσαι, ὅτι εἶχον ἀρκετὸν καιρὸν, ὅπως διασώσωσι μέρος τῶν πραγμάτων των, ἤκουον αἴφνης τρίζουσαν τὴν στέγην ἐπὶ τῆς κεφαλῆς των, καὶ μόλις κατώρθωναν τότε νὰ διασώσωσι τὴν ζωὴν. Αἱ οἰκίαι ἀνεπλέγοντο ἀλλεπαλλήλως, ὡς ἐὰν ἦσαν χρισμένοι μετὰ πίσαν, καὶ τότε ἀπὸ τῶν ἀναριμῶντων παραθύρων προεξεβήγνοντο φλόγες μακρὰί, εὐθείαι, εὐκαμπτόταται, ὡς ὄφεις μανιῶδως διψῶντες λείαν, αἵτινες ἐνεκάμπτοντο καὶ πρὸς τὰ κάτω οὕτως, ὥστε ἐπέψαυον σχεδὸν τὸν δρόμον, ὡς διὰ νὰ ζητήσωσιν ἀνθρώπινα θύματα. Ἡ πυρκαϊὴ δὲν ἔτρεχε, ἀλλ' ἐπέτα, καὶ πρὶν ἐνκαταλισθῆ τὴν οἰκίαν, τὴν κατέκαλυπτεν ὡς θάλασσαν πυρός. Ἀπὸ τῆς ὁδοῦ Φεριδιῆς μετεπήδησε μανιῶδως εἰς τὴν ὁδὸν Ταρλάμπασαί, ἐκεῖθεν ὀπισθοχώρησε καὶ εἰσέβαλεν ὡς χεῖμαρρος εἰς τὴν ὁδὸν Μίσκα, μετὰ ταῦτα ἀνέφλεξεν ὡς ξηρὸν δάσος τὴν συνοικίαν Ἀγά-τζαμί, ἀκολούθως τὴν ὁδὸν Σακὲς-ἀγάτς, μετέπειτα τὴν Καλιντζι-Κουλουκ, καὶ οὕτως ἀπὸ δρόμου εἰς δρόμον μεταδιδομένη κατέλαθεν ὁλόκληρον τὴν κλιτὸν Γενί-Σαίρ, καὶ διεσταυρώθη μετὰ τὸν ἀνεμοστρόβιλον τῶν φλογῶν, ὅστις κατεφέρετο κροτῶν καὶ φλεγόμενος τὴν μεγάλην ὁδὸν τοῦ Σταυροδρομίου. Δὲν ἐπρόκειτο δὲ μόνον νὰ σβέσσει τις χιλίας πυρκαϊῆς, νὰ καταπολεμήσῃ χιλίους ἐχθρούς διεσκορπισμένους ἀλλ' ἐνόμιζες καὶ ὅτι ὑπῆρχεν μέγας τις στρατὸς στήνον ἐνέδρας καὶ τολμῶν ἐπιδρομὰς ἀπροσδοκίτους καὶ αἰφνιδίως, διευθυνόμενος δὲ μετ' ἄκρας δολιότητος ὑπὸ μίας καὶ μόνης ἐνιαίας θελήσεως, διὰ νὰ συλλάβῃ εἰς τὸ δίκτυον ὁλόκληρον τὴν πόλιν, χωρὶς νὰ ἀφήσῃ διαφυγὴν εἰς κανένα. Πάντα ταῦτα ἦσαν ὡς τόσοι χεῖμαρροι λάθας διασταυρούμενοι, καταβρασσόμενοι καὶ διαπλακτυνόμενοι εἰς λίμνας πυρός μετὰ ταχύτητος, ἧτις προελάμβανε καὶ ἐματῶναι ἅσπαν ἀντίστασιν. Ἐντὸς τριῶν ὥρων τὸ

ἦμισυ Σταυροδρομίου ἦτο πυρπλεγές. Μυριάδες στηλῶν καπνοῦ ὑπερῶρου, θειώδους, λευκοῦ, μαύρου, ἔφρουγον ταχύτατα ἐπιψύχουσαι τὰς στέγας, καὶ ἤφηνίζοντο εἰς τὰ ἄκρα τοῦ ὀριζόντος ἐπισκοτίζουσαι καὶ βάπτουσαι μετὰ ἀπαισία χρώματα τὰ εὐρέα προάστεια τοῦ Κερατίου κόλπου· ἀπανταχοῦ ὑπῆρχεν ἀνεμοστρόβιλος μανιῶδης αἰθάλης καὶ σπινθήρων, καὶ ὁ ἄνεμος ἐβρίπτε κατὰ τῶν ἀνεπάρων ἀκόμη οἰκιῶν τῶν ταπεινοτέρων συνοικιῶν ἀληθῆ γάλαζαν πηλοῦ καὶ θαυλῶν, αἵτινες ἔτυπτον τὰς ὁδοὺς ὡς ἐκπυροκρατήματα μυδροβόλων. Οἱ δρόμοι τῶν ἀνημμένων συνοικιῶν δὲν ἦσαν πλέον εἰμὴ μεγάλοι κάμινοι, ὧν ὑπεράνω αἱ φλόγες ἐσχημάτιζον ὡς τινα πυκνὴν σκιάδα, καὶ ἐκεῖ κατεκρημνίζοντο καὶ ἀνεπήδων μετὰ πατάγου φρικώδους αἰπεύκαι τῆς Μιούρης Θαλάσσης, αἱ συναποτελοῦσαι τὰς δοκοὺς τῶν στεγῶν, τὰ λεπτὰ δοκίδια τῶν τσαρδακιῶν, οἱ ὑλωτοὶ ἐξώσται, οἱ ζύλινοι μιναρῆδες τῶν μικρῶν τζαμιῶν, αἵτινες ἐνόμιζες ὅτι ἦσαν ἐρείπιζα προελθόντα ἐκ σεισμοῦ. Διὰ τῶν προσιτῶν ἀκόμη ὁδῶν ἐφαίνοντο διελαύνοντες ἀπὸ βυτῆρος, καταυγαζόμενοι ἐκ καταχθονίου μαρμαρυγῆς, λογχοφόροι ἔριπποι, φέροντες πρὸς ὄλας τὰς διευθύνσεις τὰς δικταγὰς τοῦ Σερασκεράτου· ἀξιωματικοὶ τοῦ Σεραγίου, ἀσκεπεῖς, καὶ μετὰ καυσαλισμένα τὰ ἐμβλήματα τοῦ βαθμοῦ τῶν ἵπποι εὐλεύθροι, ἀνήκοντες εἰς στρατιώτας πεπωκότας· στίφη ἀχθοφόρων, φορτωμένων μετὰ σκεύη καὶ ἐπιπλα, ἀγγελαὶ σκύλλων ὀλοχυζόντων, πληθὸς φυγάδων προσκοπτόντων καὶ καταπιπτόντων μετ' ὀλοχυμῶν κατὰ τῶν κλιτύων, μετὰ τῶν τραυματιῶν, τῶν πτωμάτων, καὶ τοῦ χλίδου, καὶ ἀφηνιζόμενος μετὰ τῶν καπνοῦ καὶ τῶν φλογῶν, ὡς ἂν τινες λεγεῶνες καταδίκων. Ἐπὶ μίαν στιγμὴν ἐπερῆν ἀκίνητος πρὸ τῆς εἰσόδου ὁδοῦ τινος πυρπολουμένης τῆς συνοικίας Ἀγά-τζαμί ὁ σουλτάνος Ἀβδ-Ὀὺλ-Ἀζίζ ἔριππος, περικυκλωμένος ὑπὸ τῆς αὐλικῆς του συνοδείας, ὄχρος ὡς πτώμα, μετὰ διεσταμένους τοὺς ὀφθαλμούς καὶ προσηλωμένους εἰς τὰς φλόγας, ὡς ἂν εἰ ἐπανελάμβανε κατ' ἑαυτὸν τοὺς λόγους Σελήμ τοῦ Α' : — Ἴδού ἡ πυρπλεγὴς πνοὴ τῶν θυμάτων μου ! Τὸ αἰσθάνομαι, θὰ καταστρέψῃ τὴν πόλιν, τὸ σεράγιόν μου καὶ ἐμὲ αὐτόν ! — Καὶ μετ' ὀλίγον ἤφηνισθη μετὰ τῶν αὐλικῶν του ἐν μέσῳ νέφους τέφρας. Ὁλος ὁ στρατὸς τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ ὅλα τὰ ἀναριθμητὰ σμήνη τῶν πυροσβεστῶν ἦσαν εἰς κίνησιν, κατὰ στίφη, κατὰ μακροτάτας ἀλύσεις, ἐπιτηρούμενοι καὶ διευθυνόμενοι ὑπὸ βεζιριδίων, ἀξιωματικῶν τῆς αὐλικῆς, πασάδων καὶ ὀβλεμάδων ἐνιαχοῦ, ὅπως ἀποκοπῇ ὁ δρόμος τῆς πυρκαϊῆς, συνήπτοντο μάχη ἀπηλπισμένοι οἰκίαι ἀλλεπαλλήλως κατέπιπτον ἐν ὀλίγαις στιγμῆς ὑπὸ τοὺς πελέκει· αἱ στέγαι ἐμυρμηκίων ἀπὸ ἀνθρώπους παρατόλους, αἵτινες ἠψήφουν τὸ καυσαλίζον αὐτοὺς πῦρ καὶ ἐβρίπτον

το κατακέφαλα εἰς τοὺς πρὸ τῶν ποδῶν αὐτῶν χαίνοντας κρατῆρας, ἄλλοι δὲ διεδέχοντο αὐτοὺς, ὡς ἐν ἀγῶνι, πείσιμονες, ἐκβάλλοντες φωνὰς ἀγρίας, καὶ σείοντες τὰ πυρκαϊστα φέσια των ἐν μέσῳ καπνοῦ φλογοχρόου. Ἀλλ' ἡ πυρκαϊὴ προεχώρησε διὰ μέσου τῶν μυρίων βολῶν ὕδατος, διασκελίζουσα μετὰ γιγάντεια ἄλλατα πλατείας, κήπους, μεγάλας λιθίνας οἰκοδομὰς, μικρὰ νεκροταφεῖα, καὶ ἔκαμνε νὰ ὀπισθοχωρῶσιν ἀπανταχόθεν πυροσβέσται, στρατιῶται καὶ πολῖται, ὡς τις στρατὸς κατατροπούμενος, μασιζουσα αὐτοὺς κατὰ νώτων μετὰ βροχὴν ἀνθρώπων πεπυρακτωμένων. Καὶ ἐν τῇ φρικῶδει δὲ συγχύσει ταῦτα ἐξετελοῦντο ἔργα θαυμάσια ἀνδρείας καὶ φιλανθρωπίας. Πολλοὶ ἐφάνησαν μετὰ τῶν πυρπλεγῶν ἐρείπιων τῶν οἰκιῶν κυματίζουσαι αἱ λευκαὶ καλύπτραι τῶν ἀδελφῶν τοῦ Ἑλέου, κυπτοῦσιν ἐπὶ τῶν ψυχορραγούντων· τοῦρκοι ὀρμῶντες εἰς τὸ μέσον τῶν φλογῶν, καὶ μετ' ὀλίγον ἐξερχόμενοι ἐξ αὐτῶν καὶ φέροντες ἐπὶ τῶν ἐκδεδαρμένων τῶν βραχιόνων χριστικόναιδας· ἄλλοι μουσουλμάνοι, αἵτινες ἰστάμενοι πρὸ οἰκίας πυρπολουμένης, ἀκίνητοι καὶ μετ' ἔσταυρωμένους τὰς χεῖρας ἐν τῷ μέσῳ οικογενεῖας χριστιανικῆς, ἀπελπίζομένης, προσέφερον ψυχρῶς ἑκατὸν ὀθωμανικὰς λίρας εἰς τὸν ὅστις ἤθελε σῶσθαι παιδίον εὐρωπαϊκὸν ἀπολειφθὲν ἐν τῷ πυρὶ· ἄλλοι, αἵτινες συνέλεγον κατ' ὁδὸν εἰς συμπλέγματα τὰ ἀποπλανηθέντα παιδιά, δένοντες αὐτὰ μετὰ τὰ πικρία τῶν σαρκίων των, διὰ νὰ τ' ἀποδώσωσιν ἔπειτα εἰς τοὺς γονεῖς των· ἄλλοι, αἵτινες ἦνοιγον τὰς οἰκίας των εἰς φυγάδας ἡμιγύμνους· πολλοὶ δὲ καὶ, ὅπως παρὰ σῶσθαι δεῖγμα τῆς πρὸς τὰ γῆνη ἀγαθὰ γενναίας περιφρονήσεως των, ἐκάθηντο κατ' ὁδὸν ἐπὶ τάπητος, ἐνώπιον τῆς ἰδίας αὐτῶν οἰκίας πυρπολουμένης, καὶ ἐκάπνιζον ἡσύχως τὸν ναργιλὸν, ὑποχωροῦντες δ' ἐκεῖθεν κατὰ μικρὸν μετ' ὑψίστης ἀδικοφροῦς κατ' ὅσον καὶ αἱ φλόγες προσήγγιζον. Ἀλλ' ἡ ψυχικὴ ἀνδρεία καὶ τὰ γενναῖα φρονήματα οὐδὲν πλέον ἴσχυον πρὸς τὴν καταιγίδα ἐκείνην τοῦ πυρός. Ἐνίοτε πρὸς στιγμὴν, κοπάζοντες ὀλίγον τοῦ ἀνέμου, ἐφαίνετο ὅτι καὶ τῆς πυρκαϊῆς ἡ μανία ἐπασχέτινα ὑφῆρκεν ἀλλ' εὐθὺς μετ' ὀλίγον ὁ ἄνεμος ἐφύσα πάλιν μετὰ μείζονος ὀρμῆς, καὶ αἱ φλόγες, μόλις ἐξεγερθεῖσαι πάλιν, κατακάμπτοντο μετὰ βίας κυρτούμεναι καὶ σείουσαι ὡς τινα βέλη τὰς ἄκρας αὐτῶν εὐθείας καὶ ἀμειλίχους, ἐξεγείρουσαι πάταγον ὑπόκρονον καὶ ὀρηκτικῶν, διακοπτόμενον ἐκ τῶν αἰφνιδίων κρότων τῶν φαρμακείων, μετῶν πετρελαίου, ἐκ τῶν ἐκπυροκρατημάτων τοῦ φωτιστικοῦ ἀερίου διεσκορπισμένου κατὰ τὰς οἰκίας, ὧν οἱ κατατρυφόμενοι σωλῆνες ἐξέπεμπον βεῖθηρ βουττοῦ μολύβδου· ἐκ τῶν στεγῶν, αἵτινες κατεκρημνίζοντο διὰ μίας, ὡς κατασυντριβθεῖσαι ὑπὸ τὸ βάρος ἀπειρομεγέθους στιβάδος χιόνος· ἐκ τοῦ τριγμοῦ τῶν κυπα-

ρίσων τῶν κήπων, αἵτινες συνεστρέφοντο καὶ ἀνεπλέγοντο διὰ μίας, διαλυόμεναι εἰς βροχὴν πυρπλεγῶς βητίνης· ἐξ ἀθροισμάτων παλαιῶν ζυλίνων οἰκιῶν, αἵτινες ἀνῆπτοντο κροταλίζουσαι ὡς πυροτεχνήματα, καὶ ἐξαπολύουσαι φλόγας λευκὰς, ὡς ἐνόμιζες ὅτι προῆγον φυσῶσαι αἰφύσαι ἑκατὸν σιδηρουργείων. Καὶ συνετελεῖτο τότε ἐκεῖ σύντριψις, κατακρημνισμὸς, καταστροφή μανιῶδης, ἧτις ἐφαίνετο ὡς ἀποτέλεσμα σύγχρονον πυρκαϊῆς, πλημμύρας, γῆινου διασεισμοῦ καὶ λαφύραγωγίας στρατοῦ. Οὐδεὶς οὔτε εἶδε πρότερον οὔτε ὠνειρεύθη ποτὲ παρομοίαν φρικὴν. Οἱ ἄνθρωποι ἐφαίνοντο ὡς γενόμενοι παράφρονες. Εἰς τὰς ὁδοὺς τοῦ Σταυροδρομίου ἐπεκράτει σύγχυσις προξενούσα σκοταδινίαν, καὶ ὀδυρῶς μανιῶδης, ὅπως ἐπὶ πλοίου κατ' ἴην στιγμὴν ναυαγεί. Ἐν μέσῳ τῶν κατακυλιόμενων ἐπίπλων, ὑπὸ τὴν λάμψιν τοῦ ζήφους τῶν ἀξιωματικῶν, μετὰ τῶν συγκρούσεων καὶ τῶν ζυλοκοπημάτων τῶν ἀχθοφόρων καὶ ὑδροφόρων, ἐν μέσῳ τῶν ἵππων τῶν πασάδων καὶ τῶν στιφῶν τῶν πυροσβεστῶν, αἵτινες ἔτρεχον ἀκατάσχετοι προσβάλλοντες καὶ ἀνατρέποντες πᾶν τὸ προστυχόν, οἰκογένειαι ἰταλικαὶ, γαλλικαὶ, ἑλληνικαὶ, ἀρμενικαὶ, πτωχοὶ καὶ πλούσιοι, γυναῖκες καὶ παιδιά, ἀποπλανημένοι, ἐπιλήσιμονες, ἀνεζητοῦντο ψηλαφητῆ, ἐκάλουν ἀλλήλους κραυγάζοντες καὶ κλαίοντες, ἀποπνιγόμενοι ὑπὸ τοῦ καπνοῦ καὶ ἀποτυφλούμενοι ὑπὸ τῶν σπινθήρων· διήρχοντο πρέσβεις, ἀκολουθούμενοι ἀπὸ συνοδείας ὑπηρετῶν, φορτωμένων μετὰ χάρτας καὶ βιβλία· ἱερεῖς ἀνυψοῦντες σταυρὸν ὑπὲρ τὸ πλῆθος· ὄμιλοι τουρκισσῶν φερουσῶν ἐν ἀγκάλαις τὰ πολυτιμότερα πράγματα τοῦ χαρμίου· πλήρη ἀνθρώπων κεκυρότων ὑπὸ τὰ λάφυρα τῶν ἐκκλησιῶν, τῶν θεάτρων, τῶν σχολείων, τῶν τζαμιῶν· ἐκ διαλειμμάτων δὲ ἀπειρομεγέθης νεφέλη καπνοῦ ζοφεροῦ, κατενεχθεῖσα ἐκ βίπης ἀνέμου αἰφνιδίως, ἐβύβιζεν ὄλους εἰς τὸ σκότος καὶ ἐπυζῆσαν ἔτι μάλλον τὴν φρικῶδη σύγχυσιν. Εἰς ἐπίμετρον δὲ τῆς φρικτῆς συμφορᾶς ὑπῆρχον, ὅπως πάντοτε, ἀλλὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην πλέον παρὰ ποτε, μυριάδες κλεπτῶν πικνοδαπῶν, αἵτινες ἐξετρούπωσαν ἐξ ὅλων τῶν καταγωγῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καὶ συνηνωμένοι εἰς συμμορίας συνεννοημένους, ἦσαν ἐνδεδυμένοι ὡς ἀχθοφόροι, ὡς κύριοι, ὡς στρατιῶται, καὶ αἵτινες ἐξερχόμενοι εἰς τὰς οἰκίας διήραπζον ἐλευθέρως, καὶ μετὰ ταῦτα ἀπήρχοντο κατὰ στίφη εἰς τὸ Κασίμ-πασά ἢ εἰς τὰ Τατάουλα, διὰ νὰ παρακαταλέσωσιν ἐκεῖ τὴν λείαν· οἱ δὲ στρατιῶται τοὺς κατεδίωκον ἐκτεινόμενοι εἰς μακρὰς ζώνας, ἢ προσβάλλοντες αὐτοὺς διὰ περιπολιῶν, καὶ ἐντεῦθεν προήρχοντο συμπλοκαί, διαλύσεις καὶ καταδιώξεις, ἐπαυζάνουσαι ἔτι μάλλον τὸν τρόμον καὶ τὴν σύγχυσιν. Οἱ πυροσβέσται, οἱ ἀχθοφόροι, οἱ ὑδροφόροι, προστατευόμενοι ὑπὸ τῶν συγγενῶν, συμπεπικνωμένοι δ' εἰς στίφη στασιῶν,

ὕπὸ τὸ βλέμμα τῶν θλιβερῶν οἰκογενειῶν, ὧν αἱ οἰκίαι ἐκαίοντο, διέκοπτον τὴν ἐργασίαν, καὶ ἀπῆλθον ἀμυδρῶς ὑπερόγκους ὕπὸς ἐξακολουθήτως. Τὰ σκεύη καὶ ἐπιπλα, κείμενα κατὰ σωρούς εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ φυλαττόμενα ὑπὸ τῶν οἰκογενειῶν, ἤρπάζοντο αἶφνης ἐξ ἐφόδου ὑπὸ συμμοριῶν κλεπτῶν ἐνόπλων, οὗτοι δὲ ἔφρασσον ἔπειτα δι' αὐτῶν τὴν ὁδὸν, ὅπως τὰ ὑπερασπίσωσι κατὰ τῆς ἐφόδου ἄλλων κλεπτῶν, οἵτινες ἤρχοντο νὰ τοὺς τὰ ἀρπάσωσι. Πλήθη φυγάδων συναντώμενα μετὰ τῶν σκευῶν αὐτῶν ἐντὸς στενωπῶν, διημφισθῆτον πρὸς ἀλλήλους ἀγρίως τὴν προτεραιότητα τῆς διαβάσεως, καὶ ἄφρονον τὸ ἕδραρος πλήρες ἀπὸ ἀνθρώπων τραυματισμένους ἢ νεκροὺς ἐξ ἀσφυξίας. Ἄλλ' ἤδη μετὰ τὰς πρώτας τέσσαρας ὥρας τῆς πυρκαϊᾶς, ἡ μανία τοῦ πυρός ἦτο τοιαύτη, ὥστε ὀλίγοι πλέον ἐφρόντιζον περὶ τῶν πραγμάτων τῶν, καὶ ὅλοι ἐθεώρουν ὡς μέγα εὐτύχημα, εἰν κατάρθωναν τὴν διασώσωσι καὶ μόνον τὴν ζωὴν. Δύο τρίτα τοῦ Σταυροδρομίου ἐπυροπολοῦντο, αἱ δὲ πλόγες ὁσῶραι ταχύτερον φερόμεναι καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις, περιεκύκλουν σχεδὸν ἐξ ἀπρόπτου μεγάλα διαστήματα, πρὶν οἱ ἐν αὐταῖς παρατηρήσωσι κἄν ἀκόμη τὸ πρᾶγμα. Ἐκατοντάδες δυστυχῶν, συντεθλιμμένοι εἰς τὸ πλῆθος, ἐξέπιπτον ὀπίσω πρὸς τινὰ σκολιὰν στενωπὸν, ἀναζητοῦντες διέξοδόν τινα, ἀλλ' αἶφνης μετὰ μίαν στροφὴν, ἐβλεπον καταβῆσσομένην κατ' αὐτῶν καταιγίδα φλογῶν καὶ καπνοῦ, ἣτις ἐπανῶθει αὐτοὺς πρὸς τὰ ὀπίσω, παραφρόνως ἀναζητοῦντας ἄλλην διέξοδον. Ὀλόκληροι οἰκογένειαι, ἐξ ὧν μία συνίστατο ἐξ εἰκοσιδύο προσώπων — αἶφνης καὶ διὰ μιᾶς περιεκυκλοῦντο, καὶ κατελαμβάνοντο ὑπὸ ἀσφυξίας, ἐκαίοντο καὶ ἀπνιθρακοῦντο. Ἀπέλιπδες κατέφευγαν εἰς τὰ ὑπόγεια, ὅπου ἔμεινον νεκροὶ ἐκ τῆς ἀσφυξίας, ἐξέπιπτον εἰς τὰ φρένας καὶ τὰς δεξαμενάς, ἐφορμῶντο ἀπὸ τῶν δένδρων, καὶ ἀφοῦ εἰς μάτην ἐζήτουν ἄσυλον εἰς τοὺς πλέον ἀποκρύφους μυχούς τῆς οἰκίας, ἐξιστάμενοι τῶν φρενῶν, ἐξήρχοντο καὶ ἤρχοντο νὰ βροθῶσιν εἰς τὰς φλόγας. Ἀπὸ τῶν ὑψωμάτων τοῦ Σταυροδρομίου ἐφαίνοντο καθ' ὅλην τὴν κατωφύριαν τῆς κλιτύος, ἐν μέσῳ πυρίνων κύκλων, οἰκογένειαι γονυπετεῖς ἐπὶ τῶν ἐξωστῶν, αἵτινες μὲ τεταμένους τοὺς βραχίονας καὶ συνημμένας τὰς χεῖρας ἐξήτοῦντο ἀνωθεν βοήθειαν, ἣν δὲν ἤλπιζον πλέον ἐκ τῆς γῆς. Ἐφαίνοντο τρέχοντες ποδίηνμοι ἀπὸ τῶν ὑψωμάτων τοῦ Σταυροδρομίου πρὸς τὰ κάτω καὶ διασκορπιζόμενοι εἰς τὸν Γαλατῆν, τὸν Τόπχανῆν, τὸ Φουντουκλόυ, καὶ τὰ κάτω νεκροταφεῖα πλήθη ἀνθρώπων, οἵτινες ὄχρῳ καὶ ἀσκεπεῖς καὶ μὲ πρόσωπον διεστραμμένον ἐκ τοῦ τρόμου, ἐζήτουν ποῦ νὰ κρυβῶσιν, ὡς ἂν εἰ καταδιώκοντο ἀκόμη ὑπὸ τοῦ πυρός· παιδία κλημαγμένα, κυρία κατεξασχισμένα μὲ τὴν κόμην πυρίκαυστον, σφίγγουσαι εἰς τὰς ἀγκάλας τῶν παιδία νεκρὰ

καὶ ἐκτετυφλωμένα, ἄνθρωποι μὲ τὸ πρόσωπον καὶ τὰς χεῖρας ἐκδεδαρμένους, συστρεφόμενοι κατὰ γῆς μετὰ σπασμῶν ἀγωνίας· γέροντες βλοσυρόμενοι ὡς παιδία, κύριοι, οἵτινες περιπεσόντες εἰς τὴν ἐσχάτην ἐνδειαν ἔτυπον τοὺς τοίχους μὲ τὴν κεφαλὴν, νεανίσκοι παρακλωῦντες, οἵτινες ἔτρεχον νὰ καταπέσωσιν εἰς τὴν ὄχλην τοῦ Κερατίου κόλπου ἄτονοι καὶ ἐκλελυμένοι, οἰκογένειαι φέρουσαι πτώματα κλημαγμένα, δυστυχεῖς ἀπολέσαντες τὰς φρένας ἐκ τοῦ τρόμου, οἵτινες ἔσυρον καθ' ὁδὸν ἔδραν προσδεδεμένην εἰς σπαρτίον, ἢ ἐσφιγγον ἐπὶ τοῦ στήθους ἀγγαλίδα γαστριῶν καὶ βραχιῶν, καὶ ἔτρεχον ἐκβάλλοντες κραυγὰς θρηνώδεις ἢ καγγασμοὺς παράφρονας. Ἐν τούτοις ἐξηκολούθουν ἀκόμη ν' ἀναβάνωσιν ἀπὸ τὰς κατωτέρας συνοικίας, ἀπὸ τὰ ὀπιστάσια τοῦ Τέρο-χανῆ καὶ τοῦ Τόπ-χανῆ, ἀπὸ τοὺς στρατώνας, ἀπὸ τὰ τζαμιά, ἀπὸ τὰ ἀνάκτορα τοῦ Σουλτάνου, καὶ ἔτρεχον ὡς πρὸς ἐφοδον, ἐκβάλλοντες ὄρυγμοὺς καὶ φωνὰς Γλαγκλὴν βάρ καὶ Ἄλλῶν, ἄνω πρὸς τοὺς λόφους, διὰ τῆς δίνης τῆς τέφρας καὶ τῶν σπινθηρῶν, ὑπὸ τὴν βροχὴν ἀσβόλης πυριφλεγούς, δι' ἀγυῶν σκεπασμένων μὲ δαυλοὺς καὶ συντρίμματα, τάγματα τοῦ νιζᾶμ, συμμορία κλεπτῶν, φάλαγγες πυροσβεστών, στρατηγοὶ, δεξιδαίτες, ἀπειταλμένοι τῆς Αὐλῆς, οἰκογένειαι ἀναστρέφουσαι ὀπίσω, ὅπως ἀναζητήσωσι τοὺς ἀπολεσθέντας αὐτῶν συγγενεῖς, λησταὶ καὶ ἥρωες, ἢ συμφορὰ, ὁ οἶκος καὶ τὸ ἔγκλημα, συνηνωμένα εἰς μίαν πλῆθὺν φοβεράν, ἣτις ἀνέβαινε βομβοῦσα, ὡς τις θάλασσα τρικυμιώδης, καταυγαζομένη ἐκ τῶν ὑπερῦθρων ἀνακαμπῶν τῆς ἀπειρομεθέτους καμίνου. Ὀλίγον δὲ μακρὰν τοῦ Ἄδου τούτου ἐμειδία, ὅπως πάντοτε, ἡ μεγαλοπρεπὴς γαλινιότης τῆς Σταμπούλ καὶ ἡ ἐαρινὴ καλλονὴ τῆς Ἀσιατικῆς παραλίας, κατοπτριζομένη εἰς τὴν Προποντιδα καὶ τὸν Βόσπορον, σκεπασμένη μὲ πλοῖα ἀκίνητα· ἀπειράριθμον δὲ πλῆθος, ἐξ οὗ ἐφαίνοντο κατὰ μαυρὰ ὄλα τὰ παράλια, παρίστατο σιωπηλὸν καὶ ἀπαθὲς εἰς τὸ καταπληκτικὸν θέαμα· οἱ ἱμάμιδες ἀνήγγελλον βραδέως ψάλλοντες ἐκ τῶν ἐξωστῶν τῶν μιναρῶν τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου· τὰ πτηνὰ ἐστρέφοντο φαιδρὰ περὶ τῶν τζαμιῶν τῶν ἐπτὰ λόφων· καὶ οἱ γέροντες τοῦρκοι, καθήμενοι εἰς τὴν σκιὰν τῶν πλατάνων, ἐπὶ τῶν πρασίνων λόφων τῆς Χρυστοπόλεως, ὑπεπονοῦντο μὲ ἥσυχον φωνήν.—Ἐσήμανεν ἡ ἐσχάτη ὥρα διὰ τὴν πόλιν τῶν Σουλτάνων.—Ἡ πεπρωμένη ἡμέρα ἐφθασεν.—Ἡ ἀπόφασις τοῦ Ἄλλῶν ἐκτελεῖται.—Εἶεν—Εἶεν!

Ἡ πυρκαϊὰ ἐν τούτοις δὲν παρεξέταθη εὐτυχῶς καὶ εἰς τὴν νύκτα. Τὴν ἐβδόμην ἐσπερινὴν ὥραν ἐκτίετο τελευταῖον τὸ μέγαρον τῆς ἀγγλικῆς προσθείας, μετ' ἧς ὁ ἀνεμος ἐκπάσεν αἶφνης, καὶ αἱ φλόγες ἀπανταχόθεν ἐμαρζίνοντο, εἴτε αὐτομάτως εἴτε καταπνιγόμεναι.

Τὴν ἕκτην ὥραν δύο τρίτα τοῦ Σταυροδρομίου ἦσαν κατεστραμμένα ἐκ θεμελίων, ἐνακισχιλίας οἰκίαι ἀποτεφρωμένα, καὶ διςχιλίας ἄνθρωποι νεκροί.

*Ἐπειτα συνέχισται.

ΟΙ ΜΑΡΤΥΡΕΣ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

[Ἐκ τῶν τοῦ Gaston Tissandier].

Richard — Lenoir. — Jacquard.

Τὴν βαμβακουργίαν, ἣν ὁ Ἄρκράττ ἱδρυσεν ἐν Ἀγγλίᾳ, ἀπεφάσισεν ὁ Richard-Lenoir νὰ εἰσαγάγῃ εἰς Γαλλίαν. Ὁ βίος τοῦ μεγάλου τούτου βιομηχανοῦ εἶναι, ὡς καὶ ἡ τοῦ Ἀγγλοῦ ἐφευρέτου, ἀληθῆς ἐποποιεῖα.

Ὁ Φραγκίσκος Richard, ἐπικληθεὶς Richard-Lenoir, ἐγεννήθη τὴν 16 Ἀπριλίου 1765 ἐν τῷ νομῷ τοῦ Καλβαδὸς, καὶ ἦτο υἱὸς πτωχοῦ γεωργοῦ. Διατελέσας ὑπάλληλος ἐμπορικοῦ καταστήματος, ἔπειτα δὲ ὑπηρετῆς λεμοναδοπόλου ἐν Ρουένῃ καὶ κερνεῖου ἐν Παρισίοις, κατάρθωσε νὰ ἀποταμιεύσῃ μικρὸν κεφάλαιον, καὶ ἠγόρασε δι' αὐτοῦ ἀγγλικὰ βαμβάκινα ὑφάσματα, τὰ ὁποῖα μετεπώλησεν. Ἐμπορευθεὶς οὕτω ἐπὶ ἐξ μῆνας ἐκέκδησεν ἐξ χιλιάδας φράγκων, ἀλλὰ θύμα γενόμενος δολίου τινὸς καὶ βραδίουργου ἐμπορομεσίτου, ἔμεινεν ἐπὶ τινὰ ἔτη ἐν τῇ εἰρκτῇ τῆς Force, ἐν ἣ ἐκρατοῦντο τότε οἱ ἔχοντες χρῆν. Τῷ 1790, ἐξελθὼν τῆς εἰρκτῆς καὶ ἀξιοχρεώων, ἐπώλησε πανίαν, καὶ κερδήσας ὀλίγα χρήματα συναιτερίσθη μετὰ τοῦ νέου ἐμποροῦ Lenoir-Dufresne, ὅστις μετὰ τὸ ἄλλων μετεπώλει καὶ αὐτὸς βαμβάκινα ὑφάσματα, τὰ ὁποῖα ἠγόραζεν ἐν Ἀγγλίᾳ. Ὁ Richard συνέλαβε τότε τὴν τολμηρὰν ἰδέαν τοῦ νὰ κατασκευάσῃ ὁ ἴδιος τοιαῦτα ὑφάσματα· τῇ βοήθειᾳ Ἀγγλῶν τινῶν ἐργατῶν ἐπελήθη μετὰ ζήλου τῶν ἀναγκίων πρὸς τοῦτο ἐργασίαν καὶ ὑπὲρ ἐλπίδα ἐπέτυχε συστάσεως ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν Richard-Lenoir κλωστήριον, τὸ ὁποῖον τοσοῦτον ὑποδοκίμασεν, ὥστε οἱ δύο συνέταιροι ἀπελάμβανον 40,000 φράγ. κέρδος κατὰ μῆνα, καὶ ἐπλούτησαν, ἀπαλλάξαντες ἅμα τὴν Γαλλίαν τέλους λίαν ἐπιζημίου.

Ἐν ἔτει 1806 ὁ Lenoir ἀπέθανεν. Ὁ Richard διετήρησε τὸ ὄνομα τοῦ συνεταιροῦ του καὶ ἐξηκολούθησε μόνος τὴν ἐπιχείρησιν. Ὁ Richard-Lenoir ἦτο ἤδη πλουσιώτατος, ἀποφασίσας δὲ νὰ ἐπιχειρήσῃ καὶ τὴν καλλιέργειαν τοῦ βάμβακος, συνέλεξε σπόρον ἀμερικανικὸν καὶ ἔσπειρεν αὐτὸν ἐν Ἰταλίᾳ. Τῷ 1808 εἰσήγαγεν εἰς Γαλλίαν πενήντα χιλιάδας δεμάτων βάμβακος. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ὁ μέγας βιομηχανὸς ἐψησχόλαι 20 χιλιάδας ἐργατῶν, καὶ ἐδάπανα ἐν ἑκατομμύριον φράγκων κατὰ μῆνα.

Ἐν τούτοις ὁ Ναπολεὼν, θέλων νὰ ἐμψυχώσῃ τὴν καλλιέργειαν τοῦ βάμβακος εἰς τοὺς μεσημβρινοὺς νομούς τῆς Γαλλίας, ὑπέβαλε τὸ πρῶτον τοῦτο εἰς τέλος εἰσαγωγῆς. Τότε ὁ Richard-Lenoir εἰς

ἀμηχανίαν περιελθὼν, ἠναγκάσθη νὰ δανεισθῇ ἑκατομμύρια, ἵνα ἐφοδιάσῃ τὰ ἐξ αὐτοῦ κλωστήρια. Τὰ δεινὰ τοῦ 1813 οὐκ ὀλίγον συνετέλεσαν εἰς τὴν καταστροφὴν του. Τῷ 1814 ἀπέδειξεν ὡς ἀρχηγὸς τῆς 8ης λεγεῶνης ἑκτακτον γενναϊότητα ἀυξήσασαν ἐπὶ τὴν φήμην του. Τὸ διάταγμα τῆς 23 Ἀπριλίου 1814 ὑπὸ τῶν ξένων τρόπων τινῶν ἐπιβλήθην, κατήργησεν ἐντελῶς τὰ ἐπὶ τοῦ βάμβακος τέλη, ἄνευ ἀποζημιώσεως τῶν δικαιοῦχων, θανατηφόρον ἐπενεγκὸν τραῦμα εἰς τὸν μέγαν ἐργοστασιάρχην. Τὴν 22 Ἀπριλίου εἶχεν εἰσέτι παρουσίαν δικτῶ ἑκατομμυρίων φράγκων, τὴν ἐπαύριον δὲν εἶχε λεπτόν.

Καίτοι πολλὴν ἔχων τὴν φιλοσοφίαν καὶ τὴν γενναϊότητα, ὁ Richard-Lenoir οὐδέποτε ἀνέκυψεν, ἐξῆσε δὲ πένης καὶ μεμονωμένος, καὶ ἠναγκάσθη νὰ δεχθῆ σύνταξιν παρὰ τοῦ γαμβροῦ του, ἀπαρηγόρητος διότι ἠναγκάζετο νὰ καταστέλλῃ τὴν ὀρυθὴν τῆς τοῦ λοιποῦ ἀχρηστοῦ δραστηριότητός του. Τὴν 19 Ὀκτωβρίου 1839 ἀπέθανεν. Συνοδία ἐργατῶν ἠκολούθησε τὴν κηδείαν τοῦ ατυχοῦς τεχνίτου, ὅστις πρὸς νὰ θεωρηθῆ ὡς εἰς τῶν ἐνδοξοτέρων ἀντιπροσώπων τῆς γαλλικῆς βιομηχανίας.

Ὁ Jacquard, ὁ ταπεινὸς καὶ εὐγενὴς Jacquard, γεννηθεὶς ἐν Λυὼν τὴν 7 Ἰουλίου 1752, εἶναι καὶ αὐτὸς εἰς τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων, ὧν μετὰ σδοασμοῦ καὶ συγκινήσεως ἀναφέρουμεν τὸ ὄνομα. Νεώτατος ὧν διακρίνεται ὡς πρότυπον ἐργατικότητος, ἀγγινοῖας καὶ ἐπιμονῆς· χρηματίσας ὡς ὑπάλληλος παρὰ τινὲ βιβλιοδέτη, ἔπειτα δὲ παρὰ χύτη τυπογραφικῶν στοιχείων, παρατηρεῖ, συνδυάζει καὶ τελειοποιεῖ ἀδιαιλίτως τὰ ἐργαλεῖα, τὰ ὁποῖα βιάσει ἡμέραν τινὰ εὐρισκόμενος εἰς τι μαχηροποιεῖον, παρατηρεῖ ὅτι ἡ μάχαιρα διέρχεται διὰ τῶν χειρῶν τοῦ ἑκατομμυρίου ἐργατῶν, πρὶν ἢ προσηλωθῆ εἰς τὴν λαθὴν. Τὴν ἐπαύριον ζωγραφεῖ σχέδιον μηχανῆς, δυναμένης νὰ ἐπιτελέσῃ ἐν τῆς πέντε λεπτῶν τὴν ἐργασίαν τεσσάρων ἐργατῶν δι' ὀλοκλήρου ἡμέρας ἐργαζομένων. Ὁ μαχηροποιὸς, μὴ δυνάμενος εἶσεκα τῆς πενίας του νὰ κατασκευάσῃ τὴν μηχανὴν ταύτην, διετήρησεν ὁμῶς τὸ σχέδιον. Οἱ ἐργάται του μετ' οὐ πολὺ τὸ κατέστρεψαν, φοβόμενοι μήπως ἡ ἐφεύρεσις αὐτῆ ἀπλοποιήσῃ τὴν ἐργασίαν, ἐλαττώσῃ τοὺς μισθοὺς.

Ὁ Jacquard ἦτο ἐφευρέτης τὴν φύσιν, αἱ δὲ περὶ τελειοποιήσεως ἰδέαι αὐτομάτως ἐφόροντο ἐν τῇ διανοίᾳ του. Πρωίμως μελετήσας τὰ κατὰ τὴν ὕφαντικὴν τέχνην, ἐσκέπητο εὐθύς ἐξ ἀρχῆς τίνι τρόπῳ ἠδύνατο νὰ ἀπλοποιήσῃ αὐτήν. Ὁ πατήρ του ἦτο ὕφαντικῆς χρυσοποιικίτων καὶ ἀργυροποιικίτων μεταξίνων ὑφασμάτων. Ἀποθαυούσης τῆς μητρὸς του, συνειργάσθη μετὰ τοῦ πατρὸς, ὅστις μετ' ὀλίγον ἐτελεύτησε ζήσας βίον ἐργατικόν. Ὁ νεανίας, κύριος ὧν ἐκαστοῦ καὶ κληρονησάσας μικρὰν παρουσίαν, ἐνυμφεῖται τὴν θυ-

γατέρα του όπλοποιοῦ Boichon. Ὁ Jacquard ἠγάπα τὴν κόρην καὶ ἐπίστευε τὸν πατέρα τῆς ὑποσχθέντα αὐτῷ προῖκα, ἧτις οὐδέποτε ἐπληρώθη. Εὐτυχῶς ὁ τεχνίτης εὖρε παρὰ τὴ σύζυγον του καλλίτερον τι τοῦ πλούτου, ἧτις ἔρωτα ἀφιλοκερδῆ καὶ ἀφοσίωσιν καὶ καρτερίαν ἐν τῇ ἀτυχίᾳ.

Ὁ Jacquard ἠθέλησε νὰ συστήσῃ ὑφαντήριον πεποιικιμένων ὑφασμάτων, ἀλλὰ στερούμενος πρακτικοῦ νοῦς ἀπέτυχεν, ἐχρεώθη καὶ περιελθὼν εἰς μεγίστην ἔνδειαν ἔγεινεν ὑπέρτης ἀσθεστοποιοῦ τῆς Βρέσσης. Γενόμενος χειρῶναξ ἵνα πορίζηται τὸν ἐπιούσιον ἄρτον, ἔρριπτε τὴν καύσιμον ὕλην εἰς ἀσθεστοκαμίνους, ἐνῶ ἡ σύζυγός του κατασκεύαζεν ἐν Λυὼν ψιαθίνους πύλους.

Ἄλλὰ δραματικὰ ἀνέτειλαν καὶ ἀπικισιότεραι ἔτι ἡμέραι. Εἶναι ἡ ἀρχὴ τοῦ 1793, ἡ μεγάλη ἐπανάστασις παρεκτρέπεται καὶ γεννᾷ τὴν τρομοκρατίαν· οἱ Γιρονδῖνοι καταδικάζονται εἰς θάνατον. Τὸ Λυὼν, ὡς τόσαι ἄλλαι πόλεις, ἀγανακτεῖ καὶ ἐξανίσταται. Ὁ Jacquard, ὁπαδὸς μὲν τῆς ἐπαναστάσεως, ἀλλ' ἐχθρὸς τῆς τρομοκρατίας, καταλείπει τὸ ὄρος, ἐνθα εἰργάζετο, καὶ μεταβαίνει εἰς Λυὼν, ὅπου συμμετέχει ὡς ἀπλὸς στρατιώτης τῆς ἐξηκονταήμερου ἐκείνης καὶ ἡρωικῆς πάλης, ἣν οἱ κάτοικοι τοῦ Λυὼν ἄγουσι κατὰ τῆς Ἑθνικῆς Συνελεύσεως. Τὸ Λυὼν καταβάλλεται. Ἡ λαμητύμος ἐγείρεται ἐπὶ τῆς πλατείας τῶν Terreaux, πάντες οἱ πολεμήσαντες καταδιώκονται καὶ καταδικάζονται. Ὁ Jacquard καταγγέλλεται καὶ ἀναγκάζεται νὰ κρυβῆ μετὰ τοῦ δεκαεπταετοῦς υἱοῦ του, ἔπειτα δὲ δραπέτευουσιν ἀμφοτέρω καὶ κατατάττονται ὡς στρατιῶται εἰς τὸν στρατὸν τοῦ Ρήνου. Ὁ Jacquard μάχεται γενναίως ὑπὲρ τῆς Γαλλίας, ὁ δὲ υἱὸς του, ὁ μονογενὴς υἱὸς του πίπτει ὑπὸ ἐχθρικῆς τρωθεὶς σφαίρας καὶ ἐκπνέει εἰς τὴν ἀγκάλην αὐτοῦ.

Ἐκ τῆς ἀπελπισίας ὁ ἀτυχὴς πατὴρ ἀσθενεῖ καὶ νοσηλεύεται ἐν τοῖς νοσοκομείοις, ἔπειτα δὲ ἐπιστρέφει εἰς Λυὼν, ὅπου μαρτυρεῖ ὅτι ἡ οἰκία του ἐκῆη μετὰ πολλῶν ἄλλων. Μόλις καὶ μετὰ βίας εὕρισκε τὴν σύζυγον του, καὶ ἀπολαύει τέλος διαρκῆ μετ' αὐτῆς συμβίωσιν. Ἡ εἰρήνη ἀποκαθίσταται καὶ ἡ μεταξουργία ἀναζωοπυροῦται, ὁ δὲ Jacquard νέαν δίδει εἰς αὐτὴν ὄθησιν.

Ἡ ἰδέα, ἣν ὁ μέγας ἐφευρέτης συνέλαβε καὶ μετὰ πολλὰς δοκιμὰς ἐπραγματοποίησε, σκοπὸν εἶχε τὴν διὰ μηχανικοῦ ὄργάνου ἀντικατάστασιν τῆς ἐργατικῆς ἢ τοῦ παιδίου τοῦ ἔκλοντος τοῦ βρόχου κατὰ τὴν ὑφανσιν τῆς μετάξης. Οἱ ἐπιτήδειοι συνδυασμοὶ, οὗς ἐφήρμοσε κατασκευάζων τὸ νέον μηχανήμα, εἶναι βεβαίως καρπὸς μηχανικῆς μεγαλοφυΐας οὗ τῆς τυχοῦσης· σύστημα βελονῶν καὶ ἀγκίστρων ἀναπληροῦν τὴν πολυπνον ἐργασίαν τῆς ἐκκλωστρίας τῶν βρόχων καὶ καθιστῶν περιττὰς τὰς λειαντρίδας τῶν σχεδίων

ἀπὴλλαντες τὸν ἐργοστασιαρχὸν ἐπιζημιῶν ἡμερομισθίων καὶ ἐπέφερον οἰκονομίαν 50 τοῖς ἑκατόν. Ἡ νέα μηχανὴ ἐπεδοκιμάσθη εἰς τὴν ἐκθεσιν τῶν προϊόντων τῆς Ἑθνικῆς Βιομηχανίας (1801), ἐκθεσιν ἀξίαν λόγου, ἧτις ἔγεινεν ἐν Γαλλίᾳ ἡ ἀφετηρία τῆς ἀνακαινίσεως τῆς ἐργασίας καὶ τοῦ κεφαλαίου. Γενναῖος Ἄγγλις, ὁ Φῶξ ἐπεσεκέρθη αὐτὴν μετὰ θαυμασμοῦ μαρτυροῦντος τὴν γενόμενὴν πρόδον. Ἡ μηχανὴ τοῦ Jacquard, ἣν ὁ ἐφευρέτης ὠνόμαζεν *ἐκκλωστρία βρόχων*, ἐθραβεύθη διὰ χαλκίνου μεταλλίου, ἐτέρη δὲ μηχανὴ τοῦ αὐτοῦ, πρὸς κατασκευὴν ἀλευτικῶν δικτύων, διὰ χρυσοῦ.

Ὁ Jacquard εἶχεν, ἐὰν ἤθελε, πρόχειρον τὸν πλοῦτον, ἀλλ' ἦτο ἐξ ἐκείνων, οἵτινες ἀφίνουσιν εἰς ἄλλους τὴν ἐκ τῶν ἐφευρέσεων αὐτῶν προκύπτουσαν ὠφέλειαν προτιμῶντες νὰ ἐργάζωνται εἰς νέας ἐφευρέσεις. Ἄλλως εἶχεν ἰδιάζουσαν ἀγάπην πρὸς τὴν ὑφαντικὴν αὐτοῦ μηχανήν, ἧς κατασκεύασε σχέδιον ἐν Λυὼν. Τῷ 1802 τὸ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ συνελθὼν Συμβούλιον ἐπεσεκέρθη τὴν μηχανήν ταύτην μετὰ τοῦ περιωνύμου Carnot, ὑπουργοῦ τότε ὄντος ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν, ὅστις δὲν ἤθελε νὰ πιστεύσῃ εἰς τὰ θαυμάσια μηχανικὰ ἀποτελέσματα τῆς νέας ἐφευρέσεως, καὶ εἶπεν εἰς τὸν Jacquard μετὰ τινος εἰρωνίας· «Σὺ ἰσχυρίζεσαι ὅτι δύνασαι νὰ δέσῃς κόμβον μὲ κλωστὴν τεταμένην!» Ὁ Carnot ἐξεπλάγη καὶ ἐπέισθη.

Ὁ νομάρχης τοῦ Ροδανῶ, ὅστις εἶχε κατανοῆσει τὴν σπουδαιότητα τῆς νέας ἐφευρέσεως, ἐνεψύχωσε τὸν Jacquard καὶ ἐπαμψεν αὐτὸν εἰς Παρισίους, ἵνα ἐκεῖ ἐξακολουθήσῃ τὰς ἐργασίας αὐτοῦ καὶ τὰς ἐρεῦνας. Ὁ ἐφευρέτης ἐνεκατέστη ἐν τῷ καταστήματι τῶν Τεχνῶν καὶ ἐπαγγελμάτων, ὅπου ἔκειτο πλέον τῶν δύο ἐτῶν ἐπιδιορθῶν τὰς μηχανὰς καὶ τὰ σχέδια. Οὐδὲν μέρος ἦτο προσφορώτερον εἰς τὸ πνεῦμα αὐτοῦ. Ὁ Jacquard οὐ μόνον λῖνει καὶ ἐπισκευάζει τὰς μηχανὰς, ἀλλὰ καὶ τελειοποιεῖ καὶ μεταβάλλει αὐτάς, ἐνίοτε δὲ καὶ τὰς ἀντικαθιστᾷ δι' ὄργάνων καταλληλοτέρων. Οὕτω ἐπινοεῖ ὑφαντικὴν μηχανήν πρὸς κατασκευὴν ταινιῶν ἐκ διπροσώπου βελούδου καὶ τρικέρκιδας μηχανὰς πρὸς ὑφανσιν βαμβακίων ὑφασμάτων. Ἐπισκευάζει καὶ βελτιοῖ τὸ περίφημον μηχανήμα τοῦ Βωκανσῶνος, τοῦ διασήμου μηχανικοῦ, ὅστις ἐξέπληξε τοὺς συγχρόνους του διὰ τῶν ἀμιμητῶν αὐτοῦ αὐτομάτων.

Τῷ 1804 ὁ Jacquard ἐπιστρέφει εἰς Λυὼν εὕρισκε κεφαλαίουσιν ἄριστον καὶ πλήρη πεποιθίσεως εἰς τὴν νέαν ἐφεύρεσιν, τὸν Κάμιλλον Περνὸν, ὅστις ἐφαρμόζει τὴν ὑφαντικὴν μηχανήν εἰς τὴν βιομηχανίαν. Ὁ Jacquard ἀποτείνεται πρὸς τὸ ἐμπορικὸν ἐπιμελητήριον καὶ πρὸς τὸ δημοτικὸν συμβούλιον. Ἐπιτροπεία συγκροτουμένη ἐξ ἐπιτηδείων τεχνουργῶν, ἐξετάζει τὸ νέον μηχανήμα καὶ ἐπιδοκιμάζει αὐτὸ ὁμοφώνως. Αὐτο-

κρατορικὸν διάταγμα ἐπέτρεψε μετ' οὐ πολὺ εἰς τὴν δημοτικὴν ἀρχὴν τοῦ Λυὼν ν' ἀγοράσῃ παρὰ τοῦ Jacquard τὸ προνόμιον τῆς μεθόδου αὐτοῦ ἀντὶ ἰσοδίου συντάξεως τριῶν χιλιάδων φράγ. Τὸ ἔγγραφο αὐτοῦ τῆς εὐρησιτεχνίας ἔγεινεν οὕτω κτήμα δημοσίον. Ὁ δυστυχὴς ἐφευρέτης ἀντήλλαξεν ἐφεύρεσιν ὑπὲρ ἧς εἶχε καταβάλει δεκαπέντε ἐτῶν ἐργασίαν καὶ στερήσει ἀντὶ τεμαχίου ἄρτου. Παρὰ τῆς κυβερνήσεως ἐζήτησε νὰ χορηγηθῇ αὐτῷ προσέτι δικαίωμα πεντήκοντα φράγκων ἐπὶ ἐκάστης μηχανῆς ὑπ' αὐτοῦ ἐφευρησομένης. «Ἴδου ἄνθρωπος εἰς ὀλίγα ἀκρισομένους!» ἀνεφώνησεν ὁ Ναπολεὼν ὑπογράφων τὸ διάταγμα.

Ἄλλ' ἰδού ἐφθάσαμεν εἰς τὴν ἐποχὴν τῶν μεγάλων δοκιμασιῶν τοῦ ἀτυχοῦς Jacquard. Ἡ μηχανὴ αὐτοῦ κατετάραξε τὴν ἐργατικὴν τάξιν. Πανταχοῦ ἐλέγετο ὅτι τὸ νέον σύστημα κατεδικάζεν εἰς ἀργίαν καὶ εἰς πενίαν πάντας τοὺς ἐκ τῆς ὑφάνσεως τῶν πεποιικιμένων ὑφασμάτων ζώντας ἐργάτας. Ἀπειλητικὰ κραυγαὶ ἠκούσθησαν κατὰ τοῦ ἐφευρέτου, τοῦ προδότου, ὅστις τὸν μὲν πτωχὸν ἐργάτην ἐπόλει εἰς τὸν πλοῦσιον ἐργοστασιαρχὸν, ἐαυτὸν δὲ εἰς τὸν ζένον. Ὁ ταλαίπωρος Jacquard! αὐτὸς νὰ πωλήσῃ ἐαυτὸν εἰς τὸν ζένον καὶ νὰ θυσιάσῃ τοὺς ἀδελφούς του καταδικάζων αὐτούς εἰς τὴν πενίαν! Τοιαύτη ἡ ἀμοιβὴ τῆς μεγαλοφυΐας του, τῶν ἀγρυπνιῶν, τῶν δακρύων, τῆς ἀφιλοκερδείας, τῆς φιλοπατρίας!

Ἐν τούτοις τὸ μένος ἐξωγχοῦτο περὶ τὸν ἐφευρέτην ὡς χεῖμαρρὸς ὄρητικὸς, καὶ ὀλίγου δεῖν παρέσυρεν αὐτόν. Ὁ Jacquard δὲν ἐτόλμα πλέον νὰ διέλθῃ τὰς ὁδοὺς τοῦ Λυὼν, ὅπου διεσύρετο καὶ ἐξυθρίζετο δημοσίᾳ. Ἡμέραν τινὰ μάλιστα πλησίον τῆς Πύλης Σαιν-Κλαίρ ὄμιλος λυσσῶδης ἐπετέθη κατ' αὐτοῦ καὶ τὸν ἔσυρε μέχρι τοῦ Ροδανῶ.—Εἰς τὸν ποταμὸν! ἐκραύγαζον οἱ ματωμένοι ἐκείνοι. Εἰ μὴ δὲ ἐπενέβαινον γενναῖοι τινὲς ἄνδρες, ὁ Jacquard ἐρρίπτετο εἰς τὸν Ροδανόν.

Καὶ ἠδύνατο μὲν νὰ καταλίπῃ τὴν ἀγνώμονα αὐτοῦ πατρίδα, τὸ κινδυνῶδες τοῦτο θέατρον τοσοῦτων ἀπειλῶν καὶ προπηλακισμῶν, νὰ λάβῃ μετ' ἐαυτοῦ τὴν ἐφεύρεσιν του ὡς θησαυρὸν, ἢν ἤθελεν ἐπιδαψιλεύσει ἀλλοῦ, ἀλλὰ προσέτιμησε νὰ μείνῃ, καὶ εἰς τὸ μέτος ἀντέταξε τὴν ἀταραξίαν καὶ τὴν σύνεσιν, μὴ ἀμφοιβάλλων ὅτι ἤθελεν ἔλθει ποτὲ ἡ ὥρα τῆς δικαιοσύνης. Ἐφρόνει ὅτι ἡ μηχανὴ του παράγουσα τὴν ἀρθρονίαν καὶ τὴν εὐθνήσιαν, ἤθελε παρέξει καὶ ἐργασίαν πλείονα καὶ πλείονας ἐπομένως μισθοῦς, ὅτι ἤθελε πρὸς τούτοις ἐλαττώσει τὴν εἰς τοὺς ἐργάτας ἐπιβαλλόμενον σωματικὸν κόπον, καὶ ὅτι ἤθελεν ἐπὶ τέλους προσηκόντως ἐκτιμηθῆ. Ὁ Jacquard δὲν ἠπατάτο.

Ἡ μηχανὴ Jacquard ἐτελῶς μετέβαλε τὴν ὑφαντικὴν καὶ ἀνεξωπύρησεν ἐν Λυὼν τὴν κατα-

σκευὴν τῶν μεταξίνων ὑφασμάτων, ἀποτελοῦσαν ἤδη τὸν βιομηχανικὸν τῆς πόλεως ταύτης πλοῦτον. Οὐ μόνον δ' ἐκεῖ ἀλλὰ καὶ ἐν Ρουένῃ, St. Quentin, Elbeuf, Σεδάν, Μάντσεστερ, ἐν Βερολίνῳ, ἐν Μόσχᾳ, ἐν Πετροπόλει, ἐν Ἀμερικῇ, ἐν ταῖς Ἰνδίας καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Κίνᾳ, ἡ βιομηχανία ὀφείλει εὐγνωμοσύνην εἰς τὸν Jacquard.

Ὁ μετρίφρων ἐφευρέτης, ἀφοῦ ἀπέκτησε τὴν γενικὴν ὑπόληψιν, ἀπεσύρθη εἰς τὰ περίχωρα τοῦ Λυὼν ἐν Oullins, ὅπου ἐκαλλιέργει τὸν κήπὸν του. Εἰς τοὺς ἐπισκεπτομένους αὐτὸν ξένους ἐδείκνυε τὰ πρόπαιά του, τὰ μέταλλα καὶ τὸ τιμητικὸν παράσημον. Ἐξῆσε δὲ θαυμαζόμενος καὶ τιμώμενος μέχρι τῆς στιγμῆς, καθ' ἣν ἐκοιμήθη τὸν αἰώνιον ὕπνον, τὴν 7 Αὐγούστου 1834 ἐν ἡλικίᾳ ὀγδοήκοντα δύο ἐτῶν.

Ἡ πόλις τοῦ Λυὼν ἔστησεν ἀνδριάντα εἰς τὸν Jacquard, ἀλλὰ βραχύτερον οἱ συγγενεὶς αὐτοῦ ὀλοτελῶς ἐγκατελείφθησαν. Εἴκοσι ἔτη μετὰ τὸν θάνατόν του αἱ δύο ἀνεψιῶί του, περιελθούσαι εἰς ἄκραν πενίαν, ἠναγκάσθησαν νὰ πωλήσωσιν ἀντὶ ἑκατοστούων τινῶν φράγκων τὸ χρυσοῦν μετὰλλιον, τὸ ὑπὸ Λουδοβίκου ΙΗ' εἰς τὸν θεῖον αὐτῶν ἀπονεμηθῆν.

ΕΛΙΖΑ Σ. ΣΟΙΓΕΟΣ

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ὁ ἰατρὸς T..., ἐπιστήμων ἐκ τῶν ἐξωχωτέρων, κυριεύεται δυστυχῶς ἀπὸ τὸ πάθος τοῦ χαρτοπαιγνίου. Ἡ τελευταία ἐπίσκεψις αὐτοῦ, ἀφοῦ ἴδῃ τοὺς ἀσθενεῖς του, εἶνε ἡ εἰς τὴν λέσχην, ὅπου ἀμέσως στρώνεται εἰς τὸ οὐδαι, τὸ πικέτορ ἢ τὸ βακκαρά.

Ἐνταῦθα καθήμενον προσεκάλεσαν αὐτὸν τελευταῖον εἰς τοῦ κ. Π... ἀσθενήσαντος αἰφνιδίως. Ὁ ἰατρὸς, καὶ τοι κατ' ἐκείνην τὴν στιγμήν παίζει σημαντικὸν ποσόν, ἀφίνει τὸ παιγνίδιον ἵνα τρέξῃ εἰς τὸν πελάτην του.

Μετὰ τινὰς ἐρωτήσεις, λαμβάνει τὸν σφυγμὸν τοῦ ἀσθενοῦς, ἐξάγει τὸ ὄρολόγιόν του καὶ ἀρχίζει νὰ μετρή ἡρέμα. «Ἐν, δύο, τρία, τέσσαρα, πέντε, ἕξ, ἑπτὰ, ὀκτώ, ἐννέα, δέκα, φάντες, δάμα, ῥήγας.....»

Μὲ ὄλον αὐτοῦ τὸν πυρετὸν ὁ κ. Π... ἀνεκάγχασε τόσον δυνατὰ, ὥστε ἐκ τοῦ πολλοῦ γέλωτος ὁ πυρετὸς παρήλθεν ἐντελῶς.

Ἄλλ' ὁ ἀγαθὸς ἀσκληπιίδης τοσοῦτον κατησχύνθη, ὥστε ὤμισεν οὐδέποτε πλέον νὰ παίζῃ χαρτίαν, καὶ ὄντως ἐτήρησε τὸν ὄρκον του ἐπὶ..... τοσὶς ἡμέρας.

Ἡ σκηνὴ ἐντὸς σχολείου μικροῦ τινος χωρίου. Ὁ διδάσκαλος πρὸς μαθητὴν.

— Τί θὰ εἶπῃ θαῦμα;

Μαθητής. — Δὲν εἶδεύρα.

— Ἄν ἐξάρνα ἐβλεπες τὸν ἥλιον τὴν νύκτα, τί θὰ ἔλεγες;

- Θά ἔλεγα ὅτι εἶνε τὸ φεγγάρι.
 — Καὶ ἂν σοῦ ἔλεγαν ὅτι εἶνε ὁ ἥλιος, πῶς
 θὰ ὠνόμαζες αὐτὸ τὸ πρᾶγμα;
 — Ψεῦμα.
 — Ἐγὼ ὅμως δὲν λέγω ποτὲ ψεῦματα. Ὑπό-
 θεσε λοιπὸν ὅτι ἐγὼ εἶμαι τοῦ σοῦ λέγω ὅτι εἶνε
 ὁ ἥλιος, τί θὰ ἔλεγες τότε;
 Ὁ μαθητὴς σκέπτεται ὀλίγον, εἶτα λέγει·
 — Θά ἔλεγα πῶς εἶσθε μεθυμένοι!

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

* Δυσκόλως ὁ ἄνθρωπος σοφῶς ἐκυτὸν συμ-
 βουλεύει, ἀλλ' ἔτι δυσκολώτερον ὠφελεῖται ἐκ
 σοφῆς ἄλλου συμβουλῆς.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Κατὰ τὸν χειμῶνα τοῦτον ἐπραγματο-
 ποιήθη ἐν Ἀμερικῇ ἔργον, ὑπερ τῶς ἐφάνετο ἀ-
 δύνατον, τουτέστιν ἡ θερμανσις πολλῶν συγχρό-
 νως οἰκιῶν ἐκ μιᾶς κοινῆς ἐστίας. Ἐγένετο δὲ ἡ
 πρώτη τοῦ συστήματος τούτου χρῆσις ἐν Lock-
 port. Διακόσιαι ὅλαι οἰκίαι θερμαίνονται διὰ σω-
 λήνων, ἐχόντων μῆκος 5 χιλιομέτρων καὶ ἐξερ-
 χομένων ἐκ κεντρικοῦ καταστήματος, ὅπου εὐ-
 ρίσκονται αἱ ἀτμομηχαναὶ, καὶ ὅπου δύο ὑπερ-
 μεγέθεισι λέβητες παρᾶγουσι τὸν θερμαντικὸν
 ἀτμὸν.

Τὰ 180 πρῶτα μέτρα τῶν σωλήνων τὰ ἐγγύ-
 τερα πρὸς τὸ κεντρικὸν κατάστημα ἔχουσι διάμε-
 τρον 12 ὑπεκατομέτρων, ἐπ' ὅσῳ δὲ προσεκτείνον-
 ται ἐλαττοῦται ἡ διάμετρος τῶν σωλήνων μέχρι
 3 ἢ 4 ὑπεκατομέτρων πρὸς διανομὴν τῆς θερμότη-
 τος ἐν τῷ ἐσωτερικῷ τῶν οἰκιῶν.

Ἡ διανεμομένη θερμότης εἶνε τοιαύτης δυνά-
 μως, ὥστε διὰ τῶν ἀγωγῶν, ἐν οἷς ὁ ἀτμὸς συμ-
 πικνοῦται ἐν καταστάσει ὑδάτος σχεδὸν ζέον-
 τος, δύναται νὰ χρησιμοποιηθῇ εἰς διαφόρους
 οἰκιακὰς ἀνάγκας, ἐν τῷ μαγευτικῷ, ἢ καὶ διὰ
 λουτρὰ ἔτι, μέχρις ἀποστάσεως 1100 μέτρων
 ἀπὸ τοῦ καταστήματος.

Κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο μεγάλας ἔλαβε δια-
 στάσεις ἡ εἰς Ἀμερικὴν μετανάστευσις ἐξ Εὐρώ-
 πης. Κατὰ τὸν τελευταῖον Ὀκτώβριον εἰς μόνον
 τὸν λιμένα τῆς νέας Ὑόρκης ἀπεβιβάσθησαν 30,
 697 μετανάσται. Ὁ ἀριθμὸς οὗτος, λέγει γερ-
 μανικὴ τις ἐφημερίς, εἶνε ὁ ἀνώτατος ἐξ ὅσων
 μέχρι τοῦδε ἀναφέρουσι τὰ χρονιά τῆς μετανασ-
 τεύσεως. Κατὰ τοὺς πρώτους δέκα μῆνας τοῦ
 παρόντος ἔτους ἡ Νέα Ὑόρκη ἐδέχθη 237,7
 μετανάστας, ἐνῶ οἱ κατὰ τὸ ἀντίστοιχον χρονι-
 κὸν διάστημα τοῦ προηγουμένου ἔτους συνεπο-
 σάθησαν εἰς 112,272 μόνον, ἐξ οὗ προκύπτει
 αὐξήσις διὰ τὸ τρέχον ἔτος 123,055.

Εἶνε δὲ οἱ πλεῖστοι τῶν μεταναστῶν τούτων
 Γερμανοὶ, καὶ ἐκ τούτων πάλιν οἱ σχετικῶς πλεῖ-
 τεροι προῆλθον ἐφέτος ἐκ τοῦ Sleswig Holstein.

Οἱ Ἀμερικανοὶ ἰσχυρίζονται ὅτι μία γνωστο-
 ποιήσις δὲν φέρει τὸ ποθούμενον ἀποτέλεσμα ἢ
 κατὰ τὴν ἐβδόμην αὐτῆς ἀνατύπωσιν!

Ὑπολογίζουσι δὲ ὡς ἐξῆς·

Κατὰ τὴν πρώτην ἐκτύπωσιν ὁ συνδρομητὴς
 δὲν βλέπει τὴν γνωστοποίησιν.

Κατὰ τὴν δευτέραν τὸ βλέμμα του πίπτει ἐπ'
 αὐτῆς, ἀλλὰ τὴν παρέρχεται.

Κατὰ τὴν τρίτην ἐκτύπωσιν τὴν ἀναγινώσκει.

Κατὰ τὴν τετάρτην παρατηρεῖ τὴν τιμὴν τοῦ
 ἐμπορεύματος, ὅπερ γνωστοποιεῖ.

Κατὰ τὴν πέμπτην λέγει τὸ πρᾶγμα εἰς τὴν
 γυναικῶν του.

Κατὰ τὴν ἕκτην ἀπορραϊζει νὰ τὸ ἀγοράσῃ.

Κατὰ τὴν ἐβδόμην τὸ ἀγοράζει.

Εἰξεύρετε τί ἐκέρδησεν ὁ Ῥοσσίνης ἀπο τῶν
 «Κουρέα τῆς Σεβίλλης», τὸν ὅποιον ἐξέδωκε τῷ
 1816 ἐν Ῥώμῃ; 400 περίπου σκουλδα, ἢτοι μὲ-
 λισ 1,600 φράγκα.

Τί δὲ νομίζετε θὰ ἐκέρδαιεν ὁ ἐπιφανὴς με-
 λοποιὸς ἀπὸ τὸ ἀθάνατον ἔργον του, ἐάν ἔκτο
 ὑπῆρχον νόμοι προστατεύοντες τὴν πνευματικὴν ἢ
 ἰδιοκτησίαν; Ὀχι ὀλιγώτερα τῶν πέντε στρε-
 γυλῶν ἑκατομμυρίων φράγκων!

Οἱ Κινέζοι, λέγει Ἀγγλος τις περιηγητὴς,
 εἰσὶν οἱ πανουργότατοι κλέπται τοῦ κόσμου. Διὰ
 τοῦτο ἐν Πεκίνο ἀνοθεῖ τῆς θύρας πάντων σχε-
 δὸν τῶν ἐμπορικῶν καταστημάτων βλέπει τις τὴν
 ἐπομένην ἐπιγραφὴν τελειωμένην ὡς δέλεαρ πρὸς
 ἄγγραν ἀγοραστῶν: Pu su, ἢτοι: Ἐδῶ δὲν ἀπα-
 τῶσι τοὺς ἀγοραστὰς. Καὶ ὅμως ἡ ἐπιγραφὴ δὲν
 ἐμποδίζει τὸν Κινέζον μεταπράτην νὰ ἔχῃ τρία
 μέτρα, ὧν τὸ ἐν μὲν μεταχειρίζεται ὅταν ἀγορά-
 ζῃ, τὸ ἄλλο ὅταν πωλῇ, καὶ τὸ τρίτον ἔχει διὰ
 τοὺς πολλοὺς προσετακτικῶν ἀγοραστῶν.

Σημείωσις. Ὅσον ἀπορᾶ εἰς τὰς ἀγορὰς καὶ
 πωλήσεις, νομίζομεν ὅτι οἱ παρ' ἡμῶν μεσίται ὀ-
 μοιάζουσιν ὀλίγον τοὺς Κινέζους.

Εἰς ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΝ.

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Ὡς ἐξίστερον προφυλακτικὸν κατὰ τοῦ ψυχροῦ
 θεωρεῖται πρὸς τοὺς ἄλλοις καὶ ὁ χάρτης. Ὁ χάρ-
 τος, ὡς γνωστὸν, εἶνε ἐκ τῶν σωμάτων ἐκείνων, δι'
 ὧν μεταδίδεται δυσκολώτερον ἡ θερμότης, εἶνε, ὡς
 λέγουσιν οἱ φυσικοὶ, κακὸς ἀγωγὸς τῆς θερμότη-
 τος. Ἐπομένως περιτυλίξων τις τοὺς πόδας αὐτοῦ
 ἔσωθον τῶν περιποδιῶν ἐντὸς φύλλου χάρτου,
 ἐμποδίζει τὴν ἐν αὐτοῖς θερμότητα νὰ ἐξέλθῃ,
 οὕτω δὲ οἱ πόδες διατηροῦνται θερμοί. Οἱ «Και-
 ροὶ» τοῦ Λονδίνου, συνιστῶντες τὸ προφυλακτικὸν
 τοῦτο μέτρον, ἐπιφέρουσι ἕτι διὰ τοὺς ὀδοιπο-
 ροῦντας ἐν ἀμάξῃ ἐν ὄρα χειμῶνος ἐν ἀντίτυπον
 αὐτῶν, ἐξοπλοῦμενον ἐπὶ τῶν γονάτων, ἀξίζει
 ὅσον καὶ τὸ καλλίτερον σκέπασμα.